

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2013

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2013

Årgång 79

ISSN 0015-4431

Förbundets Høge Beskyddare:
AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF
Rikshedersordförande:
JAN THÖRNQVIST
MARININSPEKTÖR

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - epost:omelin@telia.com
Tel 0455-23964
Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost:paul.assar@euromail.se
Tel 0455-48218
Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kr/år. 4 nummer

ANNONSER:

Kontakta Bo Schagerberg
Epost: bo.sch@bredband.net
08-530 447 57

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm
Tel: 08-678 09 08
Öppet tisdagar 09-16
Internet: www.flottansman.se
Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4
Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordf: Kommendör Johan Forslund
Tel: 08-571 448 51

V.ordf: Kommendörkapten Jan Wikberg
Tel: 063-12 95 62.

Sekr och informationsansvarig:
Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 08-530 447 57.
bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell
Tel kansliet: 08-678 09 08 Tel hem: 08-449 31 58
lennart.bresell@telia.com

STORATRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)
PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 08-542 461 26
Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledare 3
Nedläggningshotet mot Marinens Musikkår 4-5

Gladans atlantsegling 5
Sjömåtningshistoria 10-13
Vad en gammal bild kan berätta 14-15

God Natt och God Morgon 16-18

Hornbåsare på Södermanland 20-23
Med ryska flottan till Ostasien 23-24
38 cm skeppskanon m/1865 25-26
Om tidsbestämning till sjöss 27-28

A 26-projektet i farozonen 30
Vem bevakar Sveriges långa kust? 31
Öresundsbilder 32-33
Lokalföreningarna 34-45

Omslagsbild:

*Marinens Musikkår ombord på Belos i Malmö.
Foto Försvarsmakten*

Nummer 1 2014 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr

Medlemsvård och lobbyverksamhet

När den här texten läses, är vi mitt uppe i årets sista månad med alla förberedelser för julfirande med familj, släkt och vänner och kanske lite tid för en stunds eftertanke. Hur har det gångna året varit? Vad har jag upplevt, vilka spännande och givande händelser har jag varit med om, vilka intressanta möten har jag haft och har jag åstadkommit något?

Alla medlemmar i Flottans Män kan ge positiva svar på de här frågorna, därför att vi har alla, i någon form, deltagit i kamratföreningens verksamhet och det är alltid givande och innehåller alltid något för var och en. Det kan till exempel vara ett återseende under riksårsmötet, en minnesväckande artikel i vår tidskrift eller ett intressant föredrag i lokalföreningen, som har varit särskilt givande. Men också aktivt deltagande i kamratföreningens verksamhet som styrelsearbete, hålla föredrag, ordna utflykter eller klubbaftnar med mera, ger en stor tillfredsställelse, även om det kan kännas ansträngande just då. Den stora behållningen är ju, att man har gjort något för att glädja övriga medlemmar i Flottans Män. Den här typen av deltagandet i lokalföreningarnas verksamhet är väl utbredd och många bidrar efter bästa förmåga för att stödja och hjälpa till. Känslan för vår kamratförening är stark hos våra medlemmar och omtanken om varandra är djup!

Under året har två frågor varit i fokus för vårt intresse, utöver den "normala" verksamheten; medlemsvård och lobbyverksamhet. Den första och viktigaste är medlemsvården, som sorterar in under det första av våra honnörsord, kamratskap.

Under lokalföreningskonferensen i Ronneby diskuterades medlemsvården och ett antal bra idéer redovisades och deltagarna visade stort engagemang. Under förra året minskade vårt medlemsantal med 30, trots att vi rekryterat 254 nya medlemmar i Flottans Män och vi kunde konstatera i årsberättelsen, att vårt arbete med att engagera nya medlemmar hade varit fruktbärande, men att vår medlemsvård inte hade fungerat lika tillfredsställande. Vi är alla överens om, att det här är en fråga, som måste tas på största allvar. Det görs stora ansträngningar i lokalföreningarna för att entusiasmera medlemmarna till deltagande och engagemang i verksamheten. Jag är därför fylld av tillförsikt, att kurvan kommer att vända upp och vi kommer att se en positiv medlemsutveckling. Ett gott stöd i såväl medlemsrekrytering som informations-spridning är vår nya hemsida och vårt nya medlemsregister, som båda har sätts och utnyttjas av alla lokalföreningar.

Den andra viktiga frågan i år är lobbyverksamheten, som hör hemma under vårt intresse för sjöförsvaret. Under året har försvarsfrågan debatterats livligt och ÖB

har anmält, att han kan bli tvungen att föreslå nedläggning av en hel försvarsgren, om inte Försvarsmakten ges ökade ekonomiska resurser. ÖB har levererat sitt underlag för Försvarsmaktens långsiktiga utveckling, perspektivplanen, till Regeringen som ett ingångsvärde till försvarsbeslutet 2015. Perspektivplanen beskriver Försvarsmaktens utveckling över en period om 20 år i en given ekonomi eller i flera ekonomiska nivåer. I den plan, som redovisar ÖB:s förslag till utveckling i en oförändrad ekonomi, framhåller ÖB bland annat i sin omvärldsanalys, att *"Östersjön utgör ett allt viktigare innanhav för sjötransporter. Det innebär att staterna runt Östersjön har ett gemensamt intresse av att både transporter och handel kan ske utan störningar"*. Vidare skriver ÖB, att *"Vid en förhöjd hotbild ska marinstridskrafterna verka både krisdämpande och avskräckande samt kunna bidra till skyddet av för Sverige viktig sjöfart"*.

ÖB framhåller vikten av att kunna skydda sjöfarten och säkerställa vår import och export och att marinstridskrafterna ska kunna lösa den uppgiften vid en förhöjd hotbild, alltså redan på den lägre delen av konflikt-skalan. En given slutsats av detta resonemang borde vara att föreslå ett utökat antal fartyg lämpade för sjöfartsskydd med mera. Men det gör inte ÖB. Inte i något av de redovisade alternativen finns det utrymme för en större flotta, utan tvärtom reduceras fartygsbeståndet i alla handlingsvägar. Enligt min uppfattning har vi redan nu för få fartyg för att kunna lösa alla Flottans uppgifter på ett tillfredsställande sätt och att då föreslå ett reducerat antal fartyg i en framtida flotta är för mig en gåta. Ekvationen går inte ihop! Det här innebär, att vi måste fortsätta vår informationsspridning och försöka påverka beslutsfattare i en positiv riktning.

Låt mig avsluta med att tacka alla Flottans Män för ett väl genomfört verksamhetsår och tillönska er alla En God Jul och Ett Gott Nytt År.

Johan Bråmstedt

Nedläggningshot mot Marinens Musikkår

När detta skrivs i mitten av november finns ett mycket starkt hot mot Marinens Musikkår. Denna gång kommer inte hotet från öster utan från norr. Livgardet i Kungsängen har nämligen till ÖB föreslagit, att Marinens Musikkår skall läggas ner. En storm av protester, inte bara från Karlskrona, utan från hela landet har redan hörts i olika sammanhang.

Marinens Musikkår består av 30 anställda musiker och en liten administrativ grupp på en handfull personer. De disponerar idag mycket ändamålsenliga lokaler placerade i gamla kasernområdet Sparre.

Om musikkåren läggs ned, kommer en mer än trehundra år gammal tradition att gå i graven. Man vet, att det funnits amiralitetsmusikanter i Karlskrona redan på 1680-talet och man vet också, att en musikkår medverkade vid Kungl. Amiralitetskyrkans invigning den 20 september 1685. Förmodligen har musikerna funnits på plats redan från 1680 och bl.a. medverkat i Kungl. Amiralitetsförsamlingen, som bildades 1681.

Via organisationsenheter som Amiralitetet, Volontärregementet, Sjöartillerikåren, Sjöartilleriregementet, Marinregementet och Skeppsgossekåren bildades Flottans Musikkår 1862. Sedan dess har ett antal organisationsutredningar påverkat musikkåren. Perioden 1971 – 1993

var kåren civil, men med uppgifter för Försvarsmakten.

Den 1 juli 1993 återtog Försvarsmakten Marinens Musikkår från Musik i Blekinge och blev då landets enda militärmusikkår med fast anställda musiker.

Sedan dess har kåren varit hotad ett antal gånger, men alltid lyckats rida ut stormen.

Utan tvekan är Marinens Musikkår en nationell angelägenhet. Som försvarsmusikkår står kåren i huvudsak på två ben – Musik till staten (s.k. statsceremoniell verksamhet) och musik för Försvarsmakten, som kan vara ceremonier, underhållning m.m.

En viktig uppgift är också att vårda och förvalta den svenska blåsmusiktraditionen, ett arbete som betyder oerhört mycket för bl.a. landets hemvärnsmusikkårer (ett trettiotal) samt för alla de amatörmusikkårer, som finns runtom i Sverige.

Förutom alla ceremoniella spelningar som högvakt, medaljceremonier, avresor och hemkomster för örlogsfartyg genomför musikkåren cirka 50 konserter per år fördelade över hela landet, även om det finns en viss övervikt för Sydsverige. Musikkåren har också vid många tillfällen medverkat i Sveriges internationella uppdrag med spelningar i olika operationsområden samt deltagit i många andra internationella framträdanden, t.ex. Tattoo.

Marinens Musikkår utanför Marinmuseum i Karlskrona. Foto Anders Abrahamsson

Sammanfattningsvis kan då sägas om Marinens Musikkår

- Den är en nationell angelägenhet
 - Den är landets enda militärmusikkår med obruten historia sedan 1680-talet
 - Den förvaltar och utvecklar det blåsmusikaliska kulturarvet och räknas som en av världens främsta blåsorkstrar
 - Den har en samlad erfarenhet och stor kunskap inom sitt kulturområde
 - Den kan snabbt verka i det civila samhället
 - Den är en förebild och en inspirationskälla för svensk och internationell blås- och militärmusik
 - Den är ett effektivt PR-vapen för Försvarsmakten
- Musikerna är självklart besjälade av uppgiften att spela musik för försvaret

Man kan också fråga sig, om musikkåren kanske hör bättre hemma under Kulturdepartementet.

I samband med den turbulens som rådde i början av 1990-talet, då musikkåren ifrågasattes av huvudmannen

Musik i Blekinge, bildades föreningen Marinens Musikkårs Vänner. Idag har föreningen flera tusen medlemmar runt hela landet. Föreningen bidrog verksamt till, att kåren efter drygt 20 år i exil återbördades till Försvarsmakten 1993.

Vad, som nu krävs, är en ordentlig utredning och inte bara några penndrag i en personaltabell. Det finns uppenbara brister i förslaget t.ex. en konsekvensutredning, en ekonomisk analys och mycket annat.

Du kan påverka processen, t.ex. genom brev och mail till ÖB och Försvarsministern enligt följande

General Sverker Göransson, HKV, 107 85 Stockholm. Email: exp-hkv@mail.se

Försvarsdepartementet, Karin Enström, 103 33 Stockholm. Email: Gå in på Försvarsdepartementets hemsida och klicka på: e-post karin enstrom

Men Du kan också gå in på musikkårens hemsida bevarammk.se och där uttala Ditt stöd

Marinens Musikkår är en nationell angelägenhet, som till varje pris måste finnas kvar!

Olle Melin

Lördagsvalsen

Tecknaren Ragnar Kempe föddes 1903 i Skövde. Han kom 1922, vid 18 års ålder, till Kungl. Flottan som torpedmatros. Självlärd levererade han sina teckningar beskrivande livet i Flottan till tidskriften *Vår Flotta* 1924.

Ingen har som Kempe tecknat örlogsgastar med vind i tjavs och blåkrage. Mycket av hans produktion skildrar jagar- och torpedbåtlivet under 20-talet. Kempe lämnade Flottan 1929.

Han inkallades under andra världskrigets beredskap och då gjorde han fina dekorationer på Drottning Victorias Örlogshem samt i matsalen på Skeppsholmen.

Ragnar Kempe avled 1985.

Bilden är tagen från en samling bilder, som ingick i en minnesutställning vid Marinmuseum 1981.

Stugpriser				Tillägg för icke medlemmar	
Stuga		Kr/dygn	Kr/vecka	Kr/dygn	Kr/vecka
Calle Schewen	4 bäddar	550	3000	200	500
Albertina	4 bäddar	450	2500	150	400
Rönnerdahl	3 bäddar	450	2500	150	400
Sjösala	3 bäddar	550	3000	200	500
Maj på Malö	2 bäddar	400	2000	100	300
Sköna Helén	2 bäddar	300	1500	100	250
Carmencita	2 bäddar	300	1500	100	250

In- och utflyttning i stugorna sker normalt på söndagar. Uthyrning av stugor för hela säsongen kan medges av Trattenkommittén och då gärna till arbetande medlemmar.

Transporter

Vid hyra av stuga ingår transporter mellan Stora Tratten och Finnhamn i samband med ankomst och avfärd, samt handlingsresor tisdag och fredag till ICA på Ingmarsö. I affären finns post och den är också ombud för Apotek och Systembolag.. I samband med ankomst kan livsmedel för ett par dagar inhandlas i affären på Finnhamn (begränsat sortiment)

Extra resor kostar 50:- till Finnhamn och 100:- till Ingmarsö. Medföljande betalar 20 kronor.

Avgifter och Sponsring för båtgäster

Stora Tratten sponsor:

Den som vill kan bli sponsor av Stora Tratten. Avgiften är 500:-/år.

I sponsoravgiften ingår ett fritt dygn i hamnen samt ett fritt bastubad

Hamnavgift:

Medlem 100:-/dygn, icke medlem 200:-/dygn.

Bastubad:

75:-/båt och tillfälle, för stuggäster ingår bastubad i stugavgiften

Bokning

Boka via Internet på vår hemsida www.flottansman.se klicka på ”Stora Tratten” eller använd talongen nedan och skicka den till Flottans Män i Stockholm, Teatergatan 3, 111 48 Stockholm. Stugorna kan börja bokas redan den 1 oktober för nästkommande sommar om holmvärd finns tillgänglig för den bokade tiden. Saknas holmvärd för den bokade tiden får en dialog föras med den bokningsansvarige i Flottans Män, som meddelar så snart holmvärd är tillsatt. **Avgiften inbetalas på PG358022-2 senast 14 dagar före tillträde.**

Stugbokning

.....	Vuxna:.....	Barn:.....
Textat namn	Medlemsnummer	
.....		
Gatuadress		
.....		
Postnummer	Postadress	Telefon inkl riktnr
.....		
Namn på önskad stuga	Önskas hyra under tiden	
.....		
Alternativ önskad stuga	Önskas hyra under tiden	

Välkommen till Stora Tratten!

Flottans Mäns sommarparadis

- 1 Klubbhuset Evert Taube
- 2 Rosemarie - Holmvärdens stuga
- 3 Carmencita
- 4 Albertina
- 5 Sköna Helén
- 6 Maj på Malö
- 7 Ellinor
- 8 Rönnerdahl
- 9 Sjösala
- 10 Calle Schewen
- 11 Sopstation, återvinning
- 12 Bastu
- 13 Hamn med bryggor
- 14,15 Toaletter
- 16 Färskvatten (enbart för dryck)

Inte långt från Finnhamn i Stockholms skärgård ligger Flottans Mäns sommarö Stora Tratten, lätt tillgänglig med skärgårdsbåt från stan. Där kan föreningens medlemmar, oavsett vilken lokalförening Ni tillhör, hyra en stuga eller lägga till med egen båt. Ön ligger utmed Husaröleden på N59°28',1; O18°49',6.

På ön finns klubbhus och sju stugor att hyra. I alla stugor finns gasolkök, kylskåp eller kylbox. Färskvatten hämtar Du från tunnan vid vår avsaltningsanläggning.

Det råder ingen lyx på ön, men boendet är mycket prisvärt. På ön finns också en vedeldad bastu, badbryggor, en sandstrand för barnen, båtar att hyra, en gästhamn och runt ön finns fina fiskevatten. Flottans Män köpte ön år 1944 och har sedan dess genom ideellt arbete och generösa gåvor gjorts till ett litet paradiset.

Ön är öppen från midsommar t.o.m mitten på augusti. Under denna tid finns en holmvärd på ön som sköter om ön. Stuggäster hämtas och lämnas på Finnhamn av holmvärden.

Stugbyten sker på söndagar och på tisdagar & fredagar ordnas handlingsresor till ICA på Ingmarsö.

Observera att det är lättast att få en stuga i början och i slutet av säsongen.

Den som inte besökt St. Tratten har missat det bästa Flottans Män har till sitt förfogande. Gå gärna in på Stora Trattens egen del på hemsidan och klicka på "Bilder" välj sedan album.

Vi välkomnar alla sponsorbidrag !

Stora Tratten är riksföreningens ö, men förvaltas av Stockholmsföreningen på ideell basis. Tyvärr ökar alla kostnader för underhåll, drivmedel, sophämtning mm och för att kunna bibehålla en skälig standard på, eller helst förbättra, våra stugor och övriga anläggningar behövs fler intäkter. Detta kan i första hand åstadkommas med högre beläggning av stugorna och ökad sponsring (inget bidrag är för litet). Stora Tratten är en riktig pärla i Stockholms skärgård och måste vårdas ömt av FM. Det är en unik plats för oss medlemmar att samlas på under sommaren. Där kan vi sitta på ljugarbänkarna vid stranden och berätta gamla minnen och om vädret mot all förmodan skulle vara otjänligt kan vi träffas i vår fantastiska klubbstuga, Evert Taube, framför en brasa i öppna spisen.

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Göteborg

Flottans Män i GÖTEBORG

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Damklubben BOJEN i GÖTEBORG

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Dahl, Harry & Inga-Lill

Torsten och Birgit Hasselkvist

Jarlemo, Elly

Johansson, Lennart

Hans Nilsson med familj

Nyblom, Jarka & Tore

Sten Wahlskog

Wennersten, Ingrid & Lars-Erik

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Arne och Monica Bengtsson

Christer och Kerstin Carlén

Håkan Emanuelsson och Ingrid Östling

Karl-Heinz och Eva Ewoldt

Rickard de Garay Vasquez

Alf och Inga Grönlund

Arne Guntell

Kjell och Gudrun Jönsson

Kjell-Åke och Lena Karlsson

Stig Karlsson och Agnes Lundin Isbäck

Lars Källqvist

Mats och Christina Leminger

Paul och Margret Larsson

Leif och Inger Leihed

Rolf Lundblad

Bengt Meijer

Tuve och Lizzie Persson

Manfred Schultz

Roland och Iris Stenström

Kenneth Wiland

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Lars & Ingegärd Engvall

Bengt & Rigmor Olsson

Ulla & Carl-Hugo Dahlbom

Bo & Barbro Eriksson

Ingvar & Kerstin Jonsson

Stig & Ulla Bengtsson

Sven & Ingrid Loman

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Assar och Rut

Andersson, Bertil och Ingrid

Andersson, Curt och Ingrid

Andersson, Rolf

Andersson, Tommy och Birgitta

Bäcklund, Karl och Monica

Carlsson, Leif och Birgitta

Fernlund, Gunnar och Ulla-Britt

Larsson, Håkan och Lillemor

Lennerth, Bo och Ann-Kristin

Lindqvist, Tommy och Margit

Månsson, Bo

Nyman, Lennart och Majvor

Sellgren, Lars och Birgitta

Semb, Åke och Bettan

Söderlind, Ove

Westin, Olof och Britt

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Rolf & Britt Pärnhem

Karl-Erik & Lillemor Björk

Bertil & Ann-Gerd Carlsson

Lars-Erik & Mai Clarin

Björn & Iréne Ericsson

Jan & Sylvia Florén

Göran & Eva Fridh

Lars-Erik Johansson & Anna-Lisa

Peter & Kristina Krona

Bertil & Brittmarie Landgren

Göran & Eva Larsson

Sewe & Gunilla Lindberg

Göran Persson & Ewa

Bo & Daina Ringdahl

DAMKLUBBEN ANKARET

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge & Katarina

Andersson, Stellan & Britt-Marie

Askeröth, Arne

Blomqvist, Lars-Erik & Monica

Gunnarsson, Kjell & Helga

Gustafsson, Elving & Anita

Hartvig, Kjell & Anna-Lisa

Hult, Anders & Lisbeth

Håkansson, Lennart & Pia

Iger, Lars & Eva

Johansson, Kurt & Ingrid

Jönsson, Ingeman & Yvonne Eriksson

Karlsson, Gustaf

Kullving, Göran

Löfgren, Göran & Kerstin Gruwberger

Nejdefelt, Pelle & Gerd

Nestlander, Bror & Inga Lill Månsson

Pettersson, Hans & Evy

Stenmark, Ingvar & Margaretha

Ullnér, Sven-Otto & Anne-Katrin

Wallmert, Björn

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Måhlgren, Olle & Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Gunnar och Herty Bengtsson

Bo Schagerberg och Berit Åberg Schagerberg

Malmö

Flottans Män i MALMÖ

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Jörgen Persson & Susi Nilsson

Dick & Gunilla Heimsten

Thomas & Britt Kristoffersson

Göran Hagman & Britt Sandström

Stig Ekström

Jonny Ekdahl

Anna Kuylenstierna

Norrtälje

Flottans Män i NORRTÄLJE

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Vild-Hasse

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Nils Eriksson

Anita och Bengt Hylander

Harriet och Svante Jansson

Eivor och Åke Larsson

Kenneth Lundgren

Sture Malmgren

Gösta Roxell

Anne-Louise och Jonny Simonsson

Åke Stark

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andreasson, Ingemar

Bergqvist, Bengt Reinhold & Maud

Weiler

Bergqvist, Stig & Barbro

Bergström, Yngve & Irena

Biärsjö, Lars

Biärsjö, Maud

Björk, Kjell-Olof & Margareta

Raili Blomqvist

Blyvall, Bo

Bresell, Lennart & Kristina

Edman, Ulf & Birgitta

Forsman, Hans & Yvonne

Fröberg, Håkan

Dahlborg, Nils & Ulla

Forslund, Johan & Liliane

Gillquist, Hans-Christer

Granberg, Kurt & Maud

Grundlach, Karl-Heinz

Gustafsson, Hans & Berit

Hansén, Krister

Hecker, Sten

Holtman, Bo

Holtman, Brita

Johansson, Bo & Birgitta

Johansson, Lennart

Jäderkvist, Åke & Ulla

Keller, Arne & Britt

Kindstedt, Åke & Agneta Thudin

Ljunglund, Leif & Inger

Lundberg, Arne

Löfdahl, Anders

Marten, Björn

Mattsson, Kjell-Arne & Sigrd

Zetterström

Möller, Yngve & Liz

Nordenbris Berglund, Birgitta

Regnander, Åke & Margot

Sigrén, Anders

Sjödin, Folke

Sterner, Ulla

Sterner, Örjan

Sundqvist, Gösta

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL

önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

Andersson, Mats & Katarina

Graeve, Bertil & Marit

Henriksson, Rolf & Anita

Häggström, Harald

Lindberg, Marlene & Axel
Lindblom, Gunnar
Malmqvist, Gert
Nilsson, Hans T & Rita
Näsmän, Tommy & Kristina
Sahlén, Bo & Inger

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Andersson, Reine & Sylvia
Hellström, Inger
Mattsson, Börje & Kaija
Mårtensson, Kjell & Marianne
Norman, Christer & Katrin
Persson, Lennart & Mariann
Sandås, Kenneth & Anne
Westerberg, Anders & Annette
Westerberg, Thomas & Jane

Varberg

Flottans Män i VARBERG
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Göran Andersson och Eva-Lena Jensen
Per och Birgitta Callenberg
Ralf Karlsson och Juanita Persson
Damklubben Tärnan i VARBERG
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Bodil Henningsson

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Carl-Erik och Gunilla Edström
Rolf och Herthy Grönberg
Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Stig Andersson och Sonja Lundin
Stieg och Katti Andersson
Elov och Rosa Bodin
Nils-Eric Gustavsson
Leif Kihlberg
Bengt och Maud Larsson
Magnus Leuchovius och Åsa Eklund
Göran och Rigmor Mossberg
Kjell och Inger Nording
Hans Widén och Anita Boman

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Bengt Carlsson
Bo Carlsson
Leif & Gullmaj Carlsson
Conny Erlandsson
Erik Finnander
Nils-Georg Folkesson
Alf Hedebeck
Greger Johansson
Anders Karlsson
Torgny Larsson
Kurt Olsson
Anneli Sandgren
Kjell Sandgren
Leif Sandgren
Tommy Sandh
Kjell Svensson
Sten & Gullan Svensson
Bertil Thuresson

Ängelholm

Flottans Män i ÄNGELHOLM
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Bertil och Gunnel Andersson
Erik Andersson
Karin och Ulf Bengtsson
Lars Blom
Vilhelm Frithz
Gunnar Gunnarson och Solveig Meyer
Nils Jonander
Göran Kristiansson
Fredrik Linde
Ingrid och Lars Linde
Barbro och Claes Nerhagen
Hans Otto Nilsson
Sven Persson och Laila Lembke
Ronny Olsson
Balzar Pettersson
Anders och Berit Rick
Carin och Kurt Romare
Avo Tull
Per-Axel Uhlin
Björn Wictorin
Bo Wictorin

Östersund

Flottans Män i ÖSTERSUND
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Norrköping

Flottans Män i NORRKÖPING
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Adolpsson Stefan och Lisbeth
Almberg Willy
Appelqvist Alf och Ann-Marie
Borin Nils och Birgitta
Carlsson Rolf och Waldin Margareta
Cederberg Christer och Kerstin
Dagberg Bengt och Gudrun
Didong Per Olov och Marie Louise
Edlundh Leif och Hallström Yvonne
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Eriksson Jan och Inger
Gromer Peter och Boel
Gustafsson Anders och Anita
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert och Collins Anita
Hjort Göran och Dorita
Hjort Martin
Holgersson Birger och Elsie
Horndahl Klas och Margaretha
Johansson Anders och Inger
Johansson Per Ove och Lindstrand Anita
Johansson Sten Åke och Ninette
Jonsson Gille Per och Anne-Charlotte
Jonsson Ulf och Inger
Jonsson Urban och Maria
Karlsson Lars och May Britt
Karlsson Olle och Perwe Margit
Knutsson Jan och Dure M.L.
Kumlöv Ove och Berit
Kölvik Björne och Marianne
Lagerström Per Erik och Ruth
Larsson Carl-Olov och Kerstin
Linden Willy och Inger
Lindström Gunnar och Yvonne
Lundevall Sven Håkan och
Anderstedt Annita
Lön Leif och Birgitta

Malmsjö Peter och Lena
Mars Sven och Monica
Nilsson Stig och Ingrid
Nyström Gunnat och Monika
Rosenlund Christer och Cecilia
Sköldbring Peter och Wiberg Gunnill
Söderström Per från Kvarsebo Bay
Wahlström Staffan och Maria
Westerberg Ulf och Solveig
Von Krusenstierna Per
Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin
Åhrberg Rolf och Bitten
Åström Ingemar och Ingrid
Damklubben SKEPPSDOCKORNA I NORRKÖPING
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Trelleborg
Flottans Män i TRELLEBORG
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Richard & Ingrid Andersson
Marianne & Bertil Burheim
Ulla & Tommy Delinder
Bengt Grip
Janvar Hansson
Kajsa & Kenneth
Kjell & Sussane
Ronny & Gerd
Göte & Eva Lindberg
Karl Malmberg
Jan Lundqvist
Henry & Ann-Mari Roos
Knut Nilsson & Stenia Eldemar
Lars Nilsson
Leif & Teresa
Bo & Alva Pettersson
Jörgen & Maj-Britt
Jonny & Karin Svenning
Kalmarsund
Flottans Män i Kalmarsund
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Karlstad-Värmland
Flottans Män i Karlstad-Värmland
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År
Jönköping
Flottans Män i Jönköping
önskar God Jul och Ett Gott Nytt År

REDAKTIONEN
FÖR FLOTTANS MÄN
önskar GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

Återkomsten till det marina

Ett litet stycke sjömätningshistoria.

Under slutskedet av en omskolningskurs till telereparatör, i Diö nära Linnés Råshult i södra Småland, hade jag våren 1963 sökt och blivit antagen som tekniker vid F 17 i Kallinge. En elev på kursen hade samtidigt hittat en annons om tillfälligt jobb under sommaren som teletekniker på sjömätningarfartyg. Jag kände för tryggheten med Kallinge, men blev övertalad av min lärare att söka sjöjobbet, som han tyckte lät mer intressant och spännande för en ung grabb.

Det kom besked, att jag blivit antagen och jag bestämde mig för att ta jobbet, som handlade om en av de säsongsbegränsade civila teknikertjänster i lönegrad Ag 10, som Marinen (CUM) ställde till förfogande för bemanning av Kungl. Sjöfartsstyrelsens örlogsflaggade sjömätningarfartyg. Jag skulle inställa mig hos kommandörkapten Åhlund vid Sjöfartsstyrelsens Sjökartebyrå, som låg på Skeppsholmen i Stockholm. Det var välkänd mark för mig efter min tid i flottan.

Ett par dagar innan den bestämda avresedagen, kom ett nytt besked, som sade, att det anställdes en maskintek-

niker ”för mycket” och att det därför inte längre fanns någon marintjänst till buds. Jag erbjöds nu att ta en tjänst vid Sjöfartsstyrelsens E-byrå, om jag accepterade att gå ner till lönegrad 9 (cirka 1 300 kr/mån.). Det var inte läge att backa ur just då, så jag satte mig på tåget mot Stockholm och en väntande oviss framtid.

Eftersom jag inte fått några andra direktiv än att inställa mig på Skeppsholmen, stod jag en tidig måndagsmorrn utanför Sjökartebyrån, som inte hade öppnat för dagen. Då kom en bil körande uppför gångvägen och fram till porten. En ung man klev ur och undrade, vad jag var för en figur. Efter att jag berättat min historia, presenterade han sig som Bosse Engren och att någon kommandörkapten Åhlund kunde jag inte förvänta mig att träffa i det här huset.

Hela sjömätningsorganisationen hade flyttat ut till en regionbas i Stavnäs och Bosse visade sig vara en av mina nyblivna telekollegor. Det var bara för mig att hoppa in i bilen och hänga med, när han drog iväg österut mot Värmdölandet. Vid gamla färjeläget i Rams Mora strax innan Stavnäs by, hade nämnda sjömätningbas upprättats. En provisorisk elektronikverkstad, som kallades ”telecentralen”, var inredd i en barack, som hyrts in från vägverket.

I en annan tillfälligt hyrd lokal satt mätningsledningen, bestående av kommandörkapten Bertil Åhlund och statshydrograf Fred Westerberg. Jag vill minnas, att det stundtals fanns en sekreterare, som vid behov lånades ut från S-byrån. Här hade även maskinservice och ekonomisupport sina improviserade kontor. Ansvarig för ekonomitjänsten var intendenturkonstapel Garbrand.

Vid den gamla och halvruutna färjebryggan låg verkstadsfartyget *Lagaren*. Hon hade, före detta oblidat öde, varit fyrskeppet *Svinbådan*, som låg utanför Höganäs i norra Öresund. Eftersom det gamla skeppet blivit fråntaget sina framdrivningsmöjligheter, hade hon bogserats hit ut för att fungera som förråd och arbetslokal åt den maskintekniska personalen, som bestod av såväl civilanställda som militära maskinreparatörer. Chef var en auktoritär ingenjör från Sjöfartsstyrelsens Fartygsbyrå, som hette Olle Sjöberg.

Ejdern med sin lite buttre befälhavare, flaggstyrman Arnold Malm, ingick som någon form av basfartyg. Fartyget användes även som bogserbåt för *Lagaren*. Hur lämplig hon var för det ändamålet, kan det säkert finnas sjömansmässiga synpunkter på.

När vi anlände till telecentralen var chefen, byråingenjör Lars Malmquist, inte där. Hans närmaste man, Roland Granebrink, var i Kalmar, där mätfartyget *Gustaf af Klint* höll på att färdigställas, efter en förlängning av

Anställningsprotokoll

Gustaf af Klint 1963

skrovet. Ganska snart drog även Bosse iväg på något uppdrag och jag stod där ensam med en massa konstiga apparater och en pratglad kommunikationsradio. Det tog ett tag, innan jag fattade, att när de anropade SH3L, då var det jag, som skulle svara.

VHF-radion, som användes vid den tiden, var den danska M.P. Pedersén. Det var ganska stora och rörbestyckade stationer med separata kraftaggregat, som var utrustade med elektromagnetisk vibrator (typ dåtida bilradio) som växelriktare.

För att kommunicera med fartygen ute till sjöss, var oftast gränsvåg enda alternativet. Gränsvågsradion på frekvens omkring 2 MHz, användes dessutom för telefontrafik via kustradiostationerna. En sådan station var "Stockholm radio", som låg just här i Stavnäs. Våra sändare var av märket SRA, i effektstorlekarna 40 och 60 Watt. För att lyssna hade vi den stora svarta BRT-mottagaren, eller de lite mindre av märket Eddystone.

Gällande ekolodstyp var Atlas Monograph 58, med dubbla 30 kHz magnetostriktiva nickelsvängare som hydroakustisk sändare- resp. mottagarantenn. Skrivaren dokumenterade djupinformationen i form av ett grafiskt diagram (ekogram). Ekogrammet framställdes genom att en roterande nål, med elektrisk ström brände bort det ljusare ytskiktet på ett grafitbelagt papper, en skrivarteknik som var överlägsen tidigare elektrolytiska metoder, inte minst genom sin arkivbeständighet.

Mitt första försök att dra igång en sådan apparat blev lysande, fast kanske inte i den bemärkelse, jag önskat. Verkstadens strömförsörjningsaggregat hade, förutom

likspänningsutgång på framsidan, även ett 220 voltuttag. Givetvis stack jag in kraftkabelns banankontakter i fel uttag. Följden blev att ekolodsskrivarens samtliga glödlampor gjorde en snabb sista insats som upplysare, innan säkringen hann se till, att övrig elektronik överlevde. Ett första av alla de misstag jag lärt mig mycket av under resans gång.

Första tiden fick en av våra svarta tjänstecyklar duga som transportmedel till och från den tillfälliga bostad, jag lyckats hitta inne i byn. Senare hämtade jag upp min lilla gröna Morris från Småland. Vi hade möjlighet att äta lunch i Sjövärnskårens matsal på ön Kvarnholmen en bit ut i fjärden. För att ta oss dit kunde vi disponera en stor öppen träbåt med tändkulemotor, som "gungades" igång med hjälp av osande startpatroner.

Så blev det då dags att träffa Lars Malmquist, den modige man som vågat föreslå mig till anställning. Det visade sig vara en trevlig och sympatisk person i 35-årsåldern. Lars har som chef och mentor genom åren kommit att betyda mycket för mig, men även som god vän och kamrat. En vänskap och gemenskap som vi har bibehållit, även efter att vi båda blivit pensionärer.

Sjöfartsråd och chef på S-byrån var tekn. doktor Per-Olof Fagerholm. Han var angelägen att ligga på förkant, när det gällde teknik och hade, helt på eget bevåg, tagit initiativ till införskaffande av "Hydrodist". Det handlade om en radiobaserad metod för noggrann avståndsmätning i sjömätningssammanhang. Systemet jobbade enligt "master/remote"-principen och bärfrekvensen var cirka 3000 MHz (10 cm). Hydrodistavstånd i kombination

med riktningsvinkel, som överfördes verbalt via VHF-radio från landstationens "Teodolit"operatör, var det som gällde för polär positionsbestämning vid den här tidens kustnära sjömätningar.

Tillsammans med sina medarbetare kom Fagerholm och Malmquist att utgöra ett utvecklingsbenäget och vinnande lag, som nyfiket bevakade tekniska landvinningar inom branschen. Här fanns även egen innovationsförmåga och inte sällan blev nyanskaffad, toppmodern teknisk utrustning, i samarbete med konstruktör och leverantör, men även till stor del med hjälp av interna resurser, vidareutvecklad och anpassad till att bli optimal för den egna verksamheten. Under deras epok kom svensk sjömätning att utvecklas till såväl tekniskt framstående som respekterad av den hydrografiska omvärlden.

En svensk specialitet var den relativt nyintroducerade parallellodningen. Metoden gick ut på, att ett antal (oftast 6-8) ekolodande småbåtar, bildade en krattliknande formation på ömse sidor om en ledarbåt eller fartyg och där formationen var relaterad till positionen hos ledarenheten. Strävan att optimera effektivitet och precision även i denna speciella teknik, kom genom åren att leda till ett antal innovativa utvecklingsprojekt, ofta i nära samarbete med etablerade elektronikföretag.

Oftast akterförtöjd vid Kvarnholmen låg *Ran* här som basfartyg för en "mätkratta", bestående av en brokig skara olika småbåtstyper i såväl trä som plast. De så kallade sidoåtarna hade värnpliktig bemanning, i form av båtförare och ekolodsskötare. För att dokumentera de grafiska ekogrammens identitet var ekolodsskötaren utrustad med etikettstämpel, stämpeldyna och penna. Ekolodets båda svängare var placerade i en strömlinjeformad "fisk" av laminerat trä, som riggades över relingen i ett specialfäste. I varje båt fanns dessutom VHF-radio för kommunikation med krattans ledarenhet, som var en stor Petterssonbåt i mahogny med det något opersonliga namnet *Mb 81*.

Petter Gedda (PG) var logementsfartyg för en annan mätenhet och låg i Sandhamns båthamn. Ledarfartyg för den enhetens operativa verksamhet var *Anden*, med den trygge och smått legendariske, flaggstyrman SWL Karlsson som fartygschef. Chef på PG var en flaggstyr-

man, som bak ryggen kallades för Pråm-Einar, eftersom fartyget saknade såväl maskin som propeller.

Efterhand kom även *Gustaf af Klint* (GKl) med i verksamheten och vi kunde beskåda "den vita svanen" på Stråket mellan Djuröbron och Kvarnholmen. Att hon kallades så hade sin naturliga förklaring i, att hon var vitmålad till skillnad från övriga sjömätningsskoters traditionellt svart/bruna färgkombination. Visst kunde man i uttrycket ana en omisskännlig underton av respektblandad avundsjuka.

Till sin "kratta" hade fartyget nytillverkade plastbåtar från Fisksätra varv i Saltsjöbaden. För hantering ombord och sjösättning av båtarna, fanns fyra pneumatiskt drivna däckverkar. Båtarna hade Aquamaticdrev och fotogendrivna Volvomotorer, som måste startas med bensin. Att fylla bensindunkar från fat, placerade på däck framför bryggan, kan nog anses ha varit en såväl riskfylld som tveksam hantering. Även här var ekolodssvängarna placerade i motsvarande utriggararrangemang.

GKl's fartygschef var en omvittnat tuff kapten, som hette Bertel Örnborn. Honom hade jag förmånen att, lite längre fram i tiden, närmare lära känna som krävande men rättvis chef och en i övrigt mycket angenäm bekantskap. I och med att GKl lämnade varvet i Kalmar, kunde Roland Granebrink ansluta till oss på telecentralen. Den vänskapsrelation det blev mellan oss och även till hans familj, har haft en ovärderlig betydelse för mig, inte minst under de första åren i den stora staden.

Utöver dessa större enheter, som ingick i den regionala verksamheten, fanns det några som opererade mer eller mindre autonomt. *Nils Strömcrone* var ett sådant fartyg, som kämpade hårt ute i öppen sjö. Gösta Aurell, som efterträddes av den välkände sjömätarprofilen Gösta Grinne, var två flaggstyrmän, som förde befäl i den tuffa verksamheten. De båda syskonfartygen *Tärnan* och *Måsen* utförde också en typ av utsjömätning. *Tärnans* chef var den notoriske ungarlen, flaggstyrman Gustav Henry Ehn och på *Måsen* basade reservofficeren, kapten Olle Brink.

Här var det Decca Navigator, som gällde för positionsbestämning. Decca var då för mig, utöver ett gramfonbolag, enbart ett namn på något, som förekom i navigeringssammanhang. Senare blev de stora långvägsmottagarna en nära och ganska trevlig bekantskap och jag kan i sammanhanget inte undanhålla en liten skojig episod från verkstaden på Skeppsholmen den följande vinterperioden.

En tidig morron, innan mina kamrater hade kommit, höll jag på att lyfta ut en Deccamottagare från ett föråldrat utrymme. Det var en specialmottagare för sjömätning av typ 374. Den var ganska otymplig och vägde drygt 60 kg. Mottagaren var egentligen inte lämplig att hanteras av en person. Då dök det upp en äldre man, som jag aldrig tidigare sett. Han högg spontant in och hjälpte mig bära fram till min arbetsbänk. När vi kom kånkande i korridoren mötte vi Lennart Larsson från instrumentverkstaden, som låg vägg i vägg med vår elektronikverkstad.

Kvarnholmen 1963

Telecentralen 1963

Efter att jag tackat den vänlige mannen för hjälpen, kom en smått förfärad "Lasse på vind" in och undrade, om jag visste, vem jag anlitat som bärare, vilket jag naturligtvis inte gjorde. Han berättade då, att mannen var doktor Ambolt, en välkänd geodet och vetenskapsman, som bland annat deltagit i Sven Hedins expedition till Centralasien 1927-33, men här hade han visat, att han även alldeles utmärkt dög som bärare av tung Deccamottagare.

Det var en ganska charmig miljö, där vi hade vår verkstad, uppe under taket i det forna Sjökarteverkets byggnad på Skeppsholmen och som nu inrymde Sjökartebyrån. Verkstadens enda dagsljusinsläpp var ett takfönster, som kunde manövreras med hjälp av en linstyrd snäckskruv. Husets gamla knarriga hiss rörde sig, enligt ett uttryck som en gång myntats av en jäktad person, "obetydligt snabbare än landhöjningen".

Två fartyg, som till stor del sysslade med militärleder, var *Viggen* och *Johan Nordenankar* (JNr). På *Viggen*, som var systerfartyg till *Anden* var flaggstyrman Holgersson chef och på JNr var det troligen kapten Folke Artman. Av andra, som fört befäl på det gamla fartyget, kan nämnas kaptenerna Hugo Frithz och Hans Ytander, som båda efterhand blev chefer och mättningsledare på modernare enheter. De kom dessutom att inneha befattningar i landorganisationen.

Alla sjömättningsledare och mättningsförrättare var militärer och många hade anammat denna civila verksamhet som ett nytt kall, medan andra gärna prioriterade den militära kulturen. Ett exempel som symboliskt antyder

lite av detta, är följande citat av ett bevingat uttryck från en gammal sjömätarveteran:

– Av kapten n.n. lärde jag mig sjömäta och av kapten n.n. lärde jag mig dricka punsch till ärtsoppan.

För några dyker det säkert upp tre namn, som kan förknippas med den här anekdoten.

Det här var lite om, hur det såg ut och hur jag upplevde mina allra första veckor i den svenska sjömätningens tjänst. Inför övningsuppehållet lastade vi ombord verkstadsutrustningen på *Lagaren*, där den skulle följa med till en ny regionbas i Juniskär söder om Sundsvall.

Väl där blev det ett riktigt äventyr att baxa våra stora och tunga plåtskåp över den provisoriska brygga av timmerbrötar, som lagts ut för att utgöra tilläggsplats åt fartyg och båtar. Efter att allt kommit på plats och vi upprättat en ny telecentral i villakällaren hos byns tulltjänsteman, drog den andra halvan av 1963 års sjömätningar igång.

Mitt "sommarjobb" under mätsäsongen 1963 kom att vara fram till pensioneringen. Till och med försäsongen 1977, deltog jag i fältarbetet på fartygen *Gustaf af Klint* och *Johan Månsson*. Därefter blev det många år i sjökarteverksamhetens landorganisation. Under hela anställningstiden upplevde jag ett fint och för verksamheten befrämjande, samspel mellan oss civila på SjöV och Marinsens operativa sjömätningsspersonal.

Bosse i Kolmården

Vad en gammal bild kan berätta

Mellan de här två bilderna är det 42 år. Pansarskeppet Drottning Victoria sjösätts den 15 september 1917 och under 1959 pågår skrotningen vid Örlogsvarvet i Karlskrona.

Deras majestäter kung Gustaf V och Drottning Victoria var närvarande vid stapelavlöpningen och Drottningen yttrade följande ord:

I sorgfylld tid till värn för vår frihet bjuder Jag dig stolta fartyg, Drottning Victoria, glida ut och börja Din bana. Beskyddede Gud Din framtid!

På Victoriadagen den 12 mars 1921 genomförde fartyget sin första provtur och den 5 december samma år godkändes fartyget och övergick till Kustflottan.

Pansarskeppet Drottning Victoria var nummer två i en serie om tre, de s.k. Sverigeskeppen.

Fartyget deplacerade cirka 7700 ton och gjorde med sina ång-

turbiner cirka 22 knop. Huvudbestyckningen utgjordes av 4 st 28,3 cm kanoner M/12 och 8 st 15,2 cm kanoner M/12. Så småningom tillfördes luftvärnsartilleri.

Drottningen, som hon allmänt kallades, kom under långa perioder med hänsyn till rustningsläget att tjänstgöra som flaggskepp i Kustflottan. Under andra världskriget var hon i huvudsak rustad och kom tillsammans med de övriga Sverigeskeppen att utgöra Kustflottans viktigaste enheter. Under den aktiva perioden genomgick hon ett antal ombyggnader och moderniseringar.

En speciell händelse i fartygets historia var, när hon den 11 – 12 april 1930 förde Drottning Victorias stoft från Swinemünde till Stockholm med Kungen embarkerad ombord.

Hon utrangerades den 1 april 1957.

De övriga bilderna är vardagsbilder från beredskapen 1940-41.

Olle Melin

Kl 0800, flagga och gös hissas

Kl 0600 Purr ut!

Före eller efter skjutning

Kolning

Kl 1200 utspisning

Livbåtsövning

Luftvärnsberedskap

På eftermiddagen skrubbas däck

Alle mans tvätt

Skeppshunden Nicke, som befordrades till korpral, men som också dömdes för rymning

Backlagsman efter utspisning

När strömmen tar slut gäller handkraft

Fyr under pannan

God Natt omkring år 1900. Arkivbild

kanoner det handlade om var förmodligen 7 tums (17,8 cm) bombkanoner, som kunde skjuta som mest 3 000 meter och med en eldhastighet om ett skott var femte minut.

Hur gick bygget till? Eftersom God Natts torn upptar i stort hela ytan på det skär, som tornet ligger, användes som materielupplag Getskär, cirka 600 meter nordost

om byggplatsen. Här anlades också en kalkugn och på en förankrad skonert inkvarterades arbetsmanskäpet. Tidigt under det första byggåret 1858 hade den sista grundstenen lagts i närvaro av prins Oscar, sedermera kung Oscar II. Under samma år hade även tornets kärna byggts drygt halva höjden liksom yttermuren upp till de nedre kanonöppningarna (embrassyrerna). När det nedre krut-

God Natt omkring 1920. Arkivbild

God Morgon. Foto Olle Melin

Kurrholmen. Foto Peter Nilsson

magasinet stod klart, användes detta som logement för vaktpersonalen. En vattengrop sprängdes i källaren. Som kuriosita kan nämnas att under året 1859 hade 37 000 avlönade dagsverken fullgjorts varav 3 000 av murare, 3 500 av sprängare och 2 000 av stenhuggare. Därtill kom cirka 10 000 dagsverken med kommenderad personal från Kronobergs regemente. Daglönen var som högst två riksdaler kopparmynt och som lägst 68 öre, vilket kan jämföras med en dagsportion för dåtidens fattigvård, cirka 30 öre.

Nu blev det emellertid så, att vid denna tid började artilleriets nyordning med räfflade, bakladdade kanoner och självsprängande ammunition. Fästningstornen var i princip odugliga, när de stod klara

Det andra tornet, Kurrholmen, ej att förväxla med God Morgon, byggdes med en öppen borggård, där också en brunn anlades. Kurrholmen fick endast en våning mot planerade två. Inte heller här installerades det några kanoner.

De fyra andra planerade tornen byggdes aldrig (Skallholmen, Äspeskär, Länsman och Tvillingskären).

Trots avsaknad av kanoner fanns de båda byggda tornen i krigsorganisationen t.o.m. 1870.

Kurrholmen kom att långt in i vår tid att fungera som förråd och som försöksplats för minor och torpeder.

God Natt gick en helt annan framtid till mötes. Sedan 1879 fungerar God Natt som fyr. I samband med att fyren etablerades drogs Sveriges första fyrskepp, Gärskulen, in. Fyrskeppet var förankrat cirka 2 distansminuter söder God Natt.

På God Natt bodde fyrbatalen från 1879 t.o.m. 1921, då fyren automatiserades. Åren 1908 – 1910 fanns en s.k. lotsbarnsskola på God Natt, där lärarinnan dagligen roddes ut och in till ön, men där vädret ibland gjorde, att hon fick övernatta.

Själva fyren utfördes från början som en träbyggnad på tornets tak och för fyrbatalen inreddes bostäder i fästningsutrymmena. I några av embrassyröppningarna placerades sektoriserade bifyrar. Så småningom tillkom

nuvarande lanternin i mitten på fästningstornets högsta punkt.

Första fyrmästaren och fyrvaktaren kom från det indragna fyrskeppet och dessa två kamperade tillsammans i 20 år. Fyrvaktaren blev kvar i 32 år, innan han pensionerades 1911. Fyrmästare nummer två var en änkeman med åtta barn och det var under dennes tid, som lotsbarnsskolan var förlagd till fyren. Det kunde vid vissa tider också finnas ett eller två fyrbiträden på platsen. Vill man lägga en touch från Göteborg, kan man säga att God Natt var en fyrfamiljssvill.

Hur har då namnet God Natt kommit till? Sägner berättar, att två fiskare hade en kväll besökt Vittus Anderson på Trossö. (Vittus var den bonde och fiskare, som ägde de öar, på vilka Karlskrona anlades med start 1679). De skulle efter besöket segla till Utklippan och i kvällsmörkret rände de ene fiskarens båt på grund. I stället för att lägga bi och hjälpa kamraten, fortsatte den andre sin resa. "God Natt" ropade han endast som svar på kamraterns bön om hjälp. Framåt morgonen lyckades emellertid den havererade fiskaren komma loss och seglade vidare mot havet. Strax innanhan skulle sticka ut genom Aspösundet, hörde han ett nödrop. Det var kamraten, som nu gjort haveri vid det lilla skäret utanför Kungsholmen, men hämnden är ljuv. Och "God Morgon" var det enda han ropade till sin nödställda kamrat.

Det kan emellertid konstateras, att namnet God Natt förekommer på Peter Geddas sjöatlas från 1686-1687 samt (felstavat?) som "Gonars flöt" på Eric Dahlbergs reliefkarta över Karlskrona fästning med öar från 1686. Gonar ska tolkas som "Gå nära", eftersom det är djupt intill skäret.

Olle Melin

Det kom ett brev...

Hornblåsare på jagaren Södermanland 1963-1964

Mitt namn är Per Standwerth och jag bor i Norrtälje och var en gång värnpliktig 743 Standwerth.

Jag har i många år funderat på att anmäla mig till Flottans Män, men det har alltid stannat vid tanken. I år besökte jag "Beckbyxans dag" vid Roslagens Sjöfartsmuseum i Ålmsta norr om Norrtälje. Där fanns några representanter för Flottans Män, som jag kom att tala med och det slutade med, att jag anmälde mig som medlem. Tillsammans med en broschyr med ett digert program på aktiviteter, som anordnas, fick jag också ett nummer av tidningen Flottans Män, som jag genast läste med stort intresse. Jag hade tidigare trott att det mesta handlade om handelsflottan, men tidningen, som jag läste, handlade nästan uteslutande om den svenska marinen.

Mönstringen på 1960-talet var inte lika omfattande, som den senare blev. Det gick på någon timme. Man fick

i princip frågor om intressen. Jag var medlem i NSS (Norrtälje Segelsällskap), hade segelbåt och spelade i Norrtälje stads musikkår. Jag blev uttagen till musikman i flottan! Vilken fullträff tänkte jag och trodde det skulle bli Flottans musikkår. Men så var det tydligen inte tänkt, jag skulle utbildas till hornblåsare och blåsa signalhorn.

Jag skulle inställa mig i Karlskrona, bataljon Sparre hösten 1963. Vi var bara 5 stycken med yrkesemblemet lyran, som ryckte in det året. Vi fick stå och öva signaler på kokhusvinden på Sparre ett antal veckor, varvat med maskinskrivning och expeditiönslära. Efter godkänt prov skulle vi placeras; 3 landkommenderingar (Sparre-Trolle-Ankarstierna) samt 2 sjökommenderingar (HMS Södermanland och HMS Halland). Jag gick ut som etta och fick välja först och jag valde HMS Södermanland.

Veckan innan jag skulle mönstra på, låg jag med en kraftig influensa och hög feber på Flottans sjukhus (jag tror det var på bataljon Ankarstierna). HMS Söderman-

Södermanland

land hade legat i hamn för ombyggnad och upprustning en längre tid och det skulle bli nyinvi- gning av fartyget samma dag, som jag kom ombord. Chefen för Kustflot- tan, en viceamiral (hans namn har jag glömt), kom om- bord och skulle förrätta nyinvi- gningen av fartyget. Jag ingick i högvakten ombord och skulle blåsa 7 appeller för honom. Det lät fruktansvärt (jag kom ju direkt från sjuk- sängen). Den entrén på jagaren glömm- er jag aldrig!

Vi hade väldigt bra befäl ombord; fartygschef var kommandörkapten Bertil Wahrgren, som sedermera blev verksam vid Karlskrona Örlogsskolor och second var kapten Widell. Jag ansvarade för fartygets expedition, in- gick i sjukvårdsdivisionen samt högvakten ombord-

Under de cirka 9 månaderna, som jag var ombord hann vi kusa runt nästan hela svenska kusten från Göte- borg upp till Sundsvall samt även en tur in i Mälaren ge- nom Södertälje kanal till Strängnäs. För att komma under broarna i Södertälje var vi tvungna att plocka ner anten- nerna.

Vi gjorde även ett utlandsbesök tillsammans med två torpedbåtar till Cherbourg i Normandie i Frankrike.

En kurios vörd att noter är följande;

Jag var mig veterligen den första hornblåsare, som fick tillstånd att spela in signalen för flaggans och gösens hissande på band! Var det sen dåligt väder, kanske snö- storm, och det var rätt vakthavande officer den dagen kunde jag ringa upp till vakten och be dem sätta på ban- det. Det lyckades inte alltid, men oftast.

Jag har enbart trevliga minna från min tid som värn- pliktig och kanske dessa rader kan redigeras till en artikel i er förnämliga tidning Flottans Män:

Jag bifogar ett par foto på mig.

Med vänliga hälsningar
Per Standwerth

Neptuni Ordens brudgåva

Neptuni Orden utdelar på sin Vinterhögtidsdag lördagen den 22 mars 2014 en penninggåva (15 000:-) såsom brudgåva, samt bidrag till utrustning och resa till ”en frisk, dygdig och intelligent flicka i åldern 18-30 år, som står i begrepp att gifta sig och vars fader tjänat i Svenska Örlogsflottan”.

Ansökningsblanketten, som skall vara insänd per post
före **2014-01-07**, erhålles från

Ordens kansli, Skeppsbron 10, 111 30 STOCKHOLM,
tel 08-20 15 34 • fax: 08-10 63 17 • epost: neptuniorden@telia.com

Mer om isbrytaren Njord

I förra numret av tidningen fanns ett litet reportage om f.d. statsisbrytaren Njord. Detta har fått en tidigare officer på fartyget, Philip Nielsen, att ta till pennan och skriva:

”Jag tjänstgjorde på isbrytarna från 1985 och är fortfarande aktiv. Jag mönstrade på Njord vid hennes sista år som isbrytare i april 1999 och mönstrade av efter flaggskiftet i juni år 2000.

Njord ansågs som isbrytarflottans ”Happy Ship” och var i ett mycket bra skick. När du skriver, att Njord utrangerades, tycker jag, att man benämner försäljningen något fel. Jag vet, att Sjöfartsverket ångrade sig flera nästkommande vintrar. Priset på 10 miljoner var ju löjligt lågt.

Huvudmaskinerna hade arbetat i drygt 30 000 timmar och hade en levnadstid på 200 000 timmar. Vid försäljningen och omklassningen till civil fart fanns det inga som helst problem. Njord var även asbestsa-

nerad och hade genomgått en omfattande renovering några år innan försäljningen. Tor följde med i försäljningen till ett pris av 1 miljon kronor, men var i betydligt sämre skick.

Båda fartygen är fortfarande aktiva, Tor finns i Ryssland som isbrytare i Finska viken. Njord döptes om till Polar Star och går med passagerare i de Arktiska farvattnen.

Njords sista isbrytarexpedition var mellan januari och mars år 2000. Basen var Holmsund i Norra Kvarken och vi var anmälningsisbrytare, vilket fungerade alldeles utmärkt. Isen i Norra Kvarken tog fart först i början av mars och vi assisterade 23 fartyg. Helikopter DD utförde 33 isrekognoceringar för Njord. Isbrytaren bröt basrännan i Ångermanälven två gånger, andra gången på väg hem i mitten av mars.

Besättningen var uppdelad i två delar, A och B. I besättning A var RO örlogskaptan Sebastian Tamm fartygschef och kapten Helge Alamaa maskintjänstchef.

Helge Alamaa är Mister Njord, mönstrade redan på 1987 och var även med på fartyget efter försäljningen.

I besättning B var kapten Phillip Nielsen fartygschef och kapten Sven-Erik Gamelius maskintjänstchef. Besättning B påbörjade isbrytarexpeditionen och hade även förmånen att avsluta den.

Förresten var Kjell Bergljung maskintjänstchef på Tor och med över till Ryssland, en dråplig resa.

Polar Star

Njord

Krigsseglarmonument

I Flottans Män nr 3 frågar artikelförfattaren Rolf Edwardson, om det finns något minnesmärke över omkomna sjömän. Svaret är, att flera finns och ett stort – det största? – finns i Göteborg.

Sverige var inte indraget i andra världskriget (VK 2) 1939 – 1945, men drabbades ändå på många sätt. Vi var avskurna och omgivna av krigförande nationer, avskurna genom den så kallade Skagerrakspärren, de sjöminor Tyskland lade ut i samband med invasionen av Danmark och Norge den 9 april 1940.

Det medförde, att de svenska handelsfartyg, som befann sig utanför spärren, inte fritt kunde återvända till svensk hamn. Den andra delen av handelsflottan seglade i Östersjön och Västerhavet – innanför spärren. Oavsett var, utsattes fartyg och besättningar mer än andra svenskar för de hot, risker och umbäranden krig medför.

Handelsflottan bidrog till, att nationen Sverige kunde bibehålla neutraliteten och att uthärda kriget. Statsminister Per Albin Hansson uttryckte i september 1940: "Det är mig en kär plikt, att uttala fosterlandets tack och beundran för sjöfolkets insatser under denna tid. För dem, som därvid låtit sina liv, böja vi våra huvuden i vördnad".

Så småningom kom genom förhandlingar vissa svenska fartyg att ombesörja varutransporter till och från Sverige, den så kallade *lejdtrafiken*. Andra fartyg seglade för de allierade i konvojer eller enskilt – hela tiden med risken att bli anfallna. Sverige förlorade omkring 270 fartyg och närmare 2 000 besättningsmedlemmar i handelsflottan och på fiskefartyg. Andra besättningar fick vänta med att återse hem, familj och anhöriga, till kriget tog slut 1945. Fem års bortovaro!

När nazisterna kapitulerade och freden gav möjlighet

för besättningarna att återvända, möttes de av svenska myndigheter, som krävde dem på obetalade skatter och den krigsriskersättning de under krigsåren tjänat in, konfiskerades. Sådant var tacken till dem, som tjänat Sverige under kriget.

Journalisten Terje Fredh har under årtionden ägnat sig åt skildringar av krigsseglare. Hans påtryckningar sedan sextioalet på statsmakterna för bristen på erkänsla har varit betydande. När så filmen "Rapport från de drunknade och glömda", regisserad av Maj Wechseltmann, visades till 50-årsminnet av krigsslutet, lystrade kommunikationsministern Ines Uusmann – äntligen!

En arbetsgrupp med representanter från Stiftelsen Sveriges Sjömanshus, dåvarande Handelsflottans Kultur- och fritidsråd, Sveriges Fartygsbefälsförening, SEKO-Sjöfolk och Sjöfartsverket tillsattes 1996. Regeringen utlovade ett minnesmärke och gruppen föreslog Göteborg som lämplig plats. Konstnären Lars Kleen fick uppdraget att formgiva minnesmärket och den 6 september 1997 invigdes *Krigsseglarmonumentet* på Stenpiren i närvaro av 800 inbjudna i livet varande krigsseglare. Nu äntligen visade svenska myndigheter sin erkänsla och hedrade både de omkomna och de överlevande sjömännen. På en granitplatta vid skulpturen står:

Sverige tackar sitt sjöfolk för dess insats under ofärdsåren 1939 – 1945

Havet är stort, evigt och stort – Harry Martinson

Sedan 1997 högtidlighålls årligen vid flera monument krigsseglarnas insatser på *Krigsseglardagen* i början av september.

Sten Gattberg

Med ryska flottan till Ostasien 1904 – första resan

Detta är ett sammandrag av artiklar som sjökapten Tage Fredriksson skrivit i Flottans Män för många år sedan. Bearbetningen är gjord av örlogskapten (R) Per Tistad, dotterson till författaren och medlem i Malmöavdelningen, vilket också Tage Fredriksson var.

Den 23 augusti 1904 mönstrade jag på ångaren *Hans* av Hamburg, då liggande vid Neptun Werft i Rostock. Inte kunde jag den gången ana, att det skulle bli en äventyrsfylld resa, ty meningen var, att vi helt prosaiskt skulle gå i kolfart.

Fartyget hade legat upplagt, men fylldes nu av besättning på 29 man, 26 tyskar, två holländare och undertecknad. Enligt uppgift skulle vi först gå till Cardiff och ta en kollast för Barcelona och sedan tillbringa vintern i Medelhavet. Det kunde passa – det var tre år sedan jag sist övervintrat där, då med ångkorvetten *Freja* på vinterlångresa.

Utan äventyr kom vi till Cardiff och började inlastningen av bästa marinkol. Medan vi låg under kolsprutan, kom det ut ett rykte, att kolen var avsedda för ryska tredje eskadern. Nervositeten steg, när vi blev förbjudna att avgå och som ytterligare tre tyska båtar blev stoppade, ville tyskarna ombord helst resa hem. Jag var för min del ganska nöjd med *Hans*; det här artade sig ju till att bli något ovanligt.

Vi fick ligga kvar i 14 dagar, innan tillåtelse till avgång gavs, då till Madeira för vidare order. Efter en mycket stormig resa anlände vi en natt till Funchal och ankrade på redan. Här blev vi liggande i fyra veckor. Varje dag gick kaptenen och supercargen iland för att hämta order. När dessa till sist kommit, gick vi en kväll till sjöss och väl ute fick vi veta att resan skulle gå till Vigo i Spanien.

En söndagsmorgon kom vi till vår destinationsort och allt gjordes klart för lossning, men den ryska eskadern lät vänta på sig. Den kom först på onsdagen och bestod endast av fyra slagskepp och en transportångare. Vi gjorde oss redo att gå upp långsides på något av slagskeppen.

Men så lätt gick det inte. Vår last kallades inte längre kol utan ”kontraband” och den spanska tullen hade satt ombord två tjänstemän, som beväpnade med musergevär vaktade oss. När ryssarna ankrat och vi fått order att lämna, gick en av tullarna upp på kommandobryggan och förbjöd helt enkelt kaptenen att lämna ankarplatsen. Under tiden hade ankaret lättats. Tullvakten på backen kom fram till styrmannen och hotade att skjuta honom, om han inte lät ankaret gå igen. Styrman föll då till föga. På bryggan utspelades motsvarande scen, där kaptenen hade gevärspipan mellan revbenen. Strax därefter kom en barkass ut från land med en högre tjänsteman, som gav oss tillåtelse att lämna ankar.

Så kom vi äntligen långsides med amiralsskeppet *Knjas Suvorof* och sedan ett hundratal ryssar ersatt de klena vin-

Knjaz Suvorov

Furst Suvorov. Aleksandr Vasilevitj Suvorov (1730-1800); rysk fältherre.

Sjösättning: 1902. Färdigställd: sept 1904. Varv: Baltijskij zavod, Sankt Petersburg. Deplacement: 13.516 t. Längd: 121 m. Bredd: 23,22 m. Djupg: 7,97 m. Maskin: 16.300 ihk. Fart: 17,5-17,8 kn. Prop: 2. Beväpning: 4-30,5cm i dubbeltorn, 12-15,2cm i dubbeltorn, 20-7,5cm, 20-4,7cm, 4-38,1cm TT, varav 2 öv och 2 uv. Besättning: 835. Stor telegrafianläggning av märket Slaby-Arco.

scharna och halat in oss började omedelbart kolningen. Den sköttes av ryssarna och fortgick oavbrutet till dess, att 900 ton kol intagits vid middagstid påföljande dag. Då hade *Suvorofs* musikkapell spelat hos oss hela tiden för att liva upp kollämparna.

Enligt internationella regler får krigförande makters örlogsfartyg ligga i neutrala hamnar under endast 24 timmar. Med ingen regel utan undantag. Denna avdelning av den ryska armaden var den, som beskjutit engelska fiskare i Nordsjön i tron att det var japanska torpedbåtar. Amiralen hade fått order att ej avgå och för att kringgå 24-timmarsregeln saluterades än en gång den spanska flaggan. Därmed kunde man stanna längre.

Andra dagens eftermiddag löpte en stor engelsk kryssare in i hamnen, sköt salut och hälsade även ryssarna. Den engelske amiralen gick sedan ombord på *Knjas Suvarof* för att underhandla. Så snart han återvänt, lättade kryssaren och försvann. När den återkom två dagar senare, medförande tillåtelse för ryssarna att avgå, lättade hela eskadern och gick till sjöss.

Också vi lättade ankar och satte kurs mot Tanger. På plats där lyckades vi krångla oss förbi alla krigsfartyg in på vår ankarplats.

Den ryska flottan hade förut varit spridd och hade kolat och provianterat på olika platser, men var nu samlad på Tangers öppna redd. Det var en imponerande syn. Redden ligger oskyddad och Atlantens dynning hade skadat alla transportångare i samband med kolningen så att de hade intryckta plåtar och avsjuvade nitar. Själva skulle vi inte lämna kol här utan istället inta bunkerkol från en annan tysk ångare, *Pallas*. På natten kom emellertid plötsligt order att avbryta bunkringen och avgå, men varthän fick vi inte veta. Vägleda av strålkastarna kom vi ut på fritt vatten och styrde sydpå.

När vi varit till sjöss i fem dygn, fick vi veta, att målet var Dakar i Franska Västafrika, dit vi kom efter sju dygn. Där gick vi omedelbart upp långsides med det ryska

transportfartyget *Korea*, som fick hälften av vår återstående last.

Efter kolningen lättade vi snart igen och stävade sydvart. Efter tio dygns resa kom vi till en annan hamn, vars namn vi inte kände. Det visade sig emellertid vara Libreville i Franska Kongo. Andra dagen kom ryska flottan och ankrade i en vik. Vi gick ut och hamnade återigen långsides med en transportångare, som fick återstoden av vår last med undantag för, vad vi behövde för resan tillbaka till Europa.

Efter lossningen gick vi upp på floden för pannrengöring och vattenfyllning. Det var ett svårt och hett arbete. Folket höll inte ut mer än tio minuter inne i pannan. Det tog också tre dygn, innan vi kunde lämna detta inferno. En del av vårt vattenförråd fick vi lämna till den tyska ångaren *Ingrid Horn*. Hans var inte provianterad för en längre resa och vi fick lite proviant här och var från de andra fartygen, så att vi skulle kunna klara oss, om än med inknäppade ransoner. Vi skulle gå till Falmouth för order, dit vi lyckligt ankom på julafton 1904 efter 22 dygns resa. Redan på annandagen lättade vi åter ankar och fortsatte till Rotterdam för att inta ny last för ryssarnas räkning. Det var dags för en andra resa.

Sjökapten Tage Fredriksson

PS. Vil Du läsa om rysk-japanska kriget 1904-1905, så rekommenderas Claes Wahlöös bok från 2003, *Tre oceaner och en dag.Red.*

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

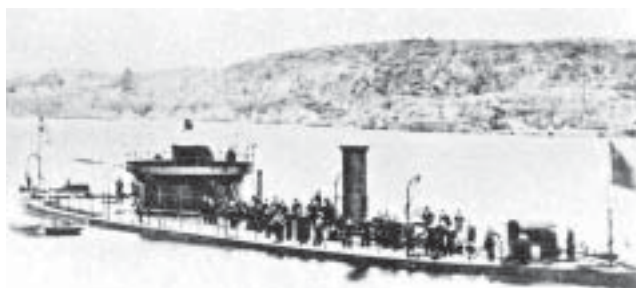
Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

38 cm skeppskanon m/1865

John Ericsson-kanonen

Den allra grövsta artilleripjäsa, som förekommit inom svenska försvaret, är skeppskanon m/1865 med kaliber 38,1 cm. Den fanns i två exemplar i ett dubbeltorn ombord på monitoren *HMS John Ericsson*, som var i linjetjänst åren 1865 – 1918. Tekniska omständigheter gjorde emellertid, att det blev en engångsföreteelse; pjäsen var framladdad och hade ett slätborrat lopp, faktorer som var på avskrivning, redan när den tillkom. Den kom att utrangeras 1881 och fick aldrig i fråga om kaliberstorlek någon likvärdig efterföljare.

De båda kanonerna (gjutna i USA) var en gåva till svenska staten från uppfinnaren John Ericsson, segraren i sjöslaget vid Hampton Roads 1862 under nordamerikanska inbördeskriget, en anmärkningsvärd duell mellan sydstaternas *Merrimac* och nordstaternas *Monitor* (=Varnaren). Det var för att hedra givaren, som den då nybyggda svenska monitoren fick dennes namn.

Monitoren *HMS John Ericsson* i sitt ursprungliga utförande 1865, när hon passerar Rödstens klippor i Göteborgs inlopp. Monitorer har allmänt ett mycket lågt fribord (avståndet mellan fartygets lägsta däckslinje och vattenytan). Byggnaden längst bak i aktern vid livbojarna är avträdet, vars avfallsprodukter smörjde propelleraxeln.

Foto: Curt S Ohlssons samling

Monitoren *HMS John Ericsson*s två 38 cm kanoner var först placerade vid John Ericssons grav i Filipstad, men flyttades senare ut till vad som kom att bli Kanonudden. För att uppnå enhetlighet i monitor- och pansarbåtsflottan hade en 24 cm kanon valts, som ersatte 38 cm pjäserna. Foto: Bert Ågren

Extremt lågt fribord

Monitoren var en säregen typ av örlogsfartyg; dess mest karakteristiska drag var det extremt låga fribordet, det vill säga däckets höjd över vattenytan; däckets låg nära nog längs vattenlinjen, en konstruktion som medförde ringa sjövärdighet. Ständig överspolning gjorde, att ingen kunde uppehålla sig på däck under gång. Monitoren i svenska flottan – av vilka byggdes 4 stycken – kom därför bäst till sin rätt i mycket lugnt vatten. Farten var låg; maximalt endast 6 – 7 knop.

Fartygstypen tillkom i ett markant bestyckningsskede inom skeppsbygget, övergången från segel till ånga, dels från framladdade, slätborrade kanoner till bakladdade med räfflat lopp. ”John Ericsson-kanonen var därför i praktiken nästan omodern, redan då den installerades i dubbeltornet på monitoren.

Svenskättlingen John Adolf Dahlgren

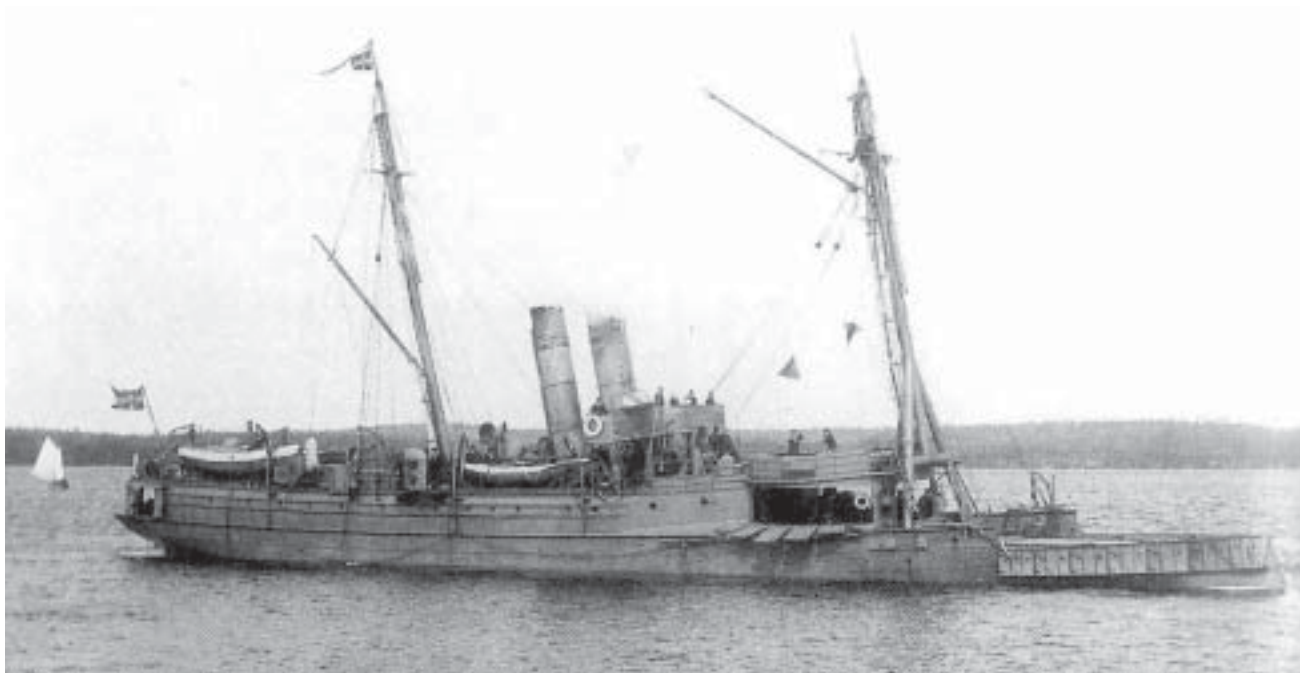
Kanonerna – gjutna i USA – var konstruerade av John Adolf Dahlgren, svenskättling, konteramiral i nordstaternas flotta, på sin tid USA:s främste artillerikonstruktör. Som tidigare nämnts var kanonerna framladdade och hade slätborrat lopp, vikt omkring 19 ton vardera. Riktning utfördes med riktskruv och pjäserna vilade på så kallade korsörlavetter. De var uppställda i ett pansrat runt kanontorn, som kunde vridas med hjälp av ett ångmaskinaggregat. Kanontornet (6 meter i diameter) var placerat ungefär mitt på skrovet och fartygschefen hade, jämte rorgångaren, sin plats i en manöverhytt ovanpå tornet.

Monitoren *HMS John Ericsson* med sina grova kanoner blev Sveriges första örlogsfartyg utan master och segel. De av John Ericsson skänkta kanonerna överskepades till Sverige från Baltimore med flottans ångkorvett *Vanadis* för inmontering på den just då färdigställda monitoren. I skriften *Svenska örlogsfartyg 1855 – 1905* (K E Westerlund, 1992) står att läsa härom.

Det saknades nästan ord för att prisa detta epokgörande fartyg och det konstaterades att bland Europas mariner ägde Sverige nu det för strid kraftigaste fartyget. I jämförelse med alla örlogsfartyg på denna sida Atlanten hade monitoren HMS John Ericsson den starkaste pansarväggen framför sina kanoner och dessa var de grövsta och kraftigaste i Europa. Och icke något annat pansarfartyg visar fienden mindre skottytta att skjuta på.

Men den tekniska utvecklingen gick snabbt även på den här tiden. De båda 38:orna hade en stor svaghet: framladdning och slätborrat lopp. Detta gjorde, att de ganska snart kom att betraktas som otidsenliga. De ersattes 1881 av två 25 cm räfflade bakladdningspjäser m/1876. Kalibern blev visserligen mindre, men i gengäld fick man en snabbare omladdningsprocedur, längre skottvidd och bättre

Systerfartygen Blenda och Edda var utrustade med en engelskstillverkad 27,4 cm Armstrongkanon m/74, som senare ersattes av en svensktillverkad dito m/1876. Här visar Edda upp sin brittiska kanon, som hon till skillnad från sina systrar fick behålla. En 27,4 cm kanon, som burits av systerfartyget Rota, finns till beskådande utanför Sjöhistoriska museet i Stockholm. Foto: SMB arkiv

re precision – de båda sistnämnda faktorerna till följd av loppets räffling. De båda ersatta 38 cm kanonerna ställdes upp som prydnad vid den ursprungliga givarens gravvård i Filipstad.

”John Ericsson-kanonen” utrangerades alltså ganska tidigt på grund av teknisk ofullständighet, men det märkliga är, att pjäsen ifråga om kaliberns storlek faktiskt var långt före sin tid! Inget annat europeiskt örlogsfartyg hade artilleri av dimensionen 38 cm. Det blev egentligen inte förrän under första världskriget 1914 – 1918, som 38 cm pjäser på allvar började komma i bruk. Som belysande exempel kan anföras, att nämnda krigs stora marina drabbning – Skagerackslaget 1916 – satte brittiska flottan in 37 ”capital ships”; 28 slagskepp och 9 slagkryssare. Av dessa hade tio enheter 38 cm-artilleri (= 15 tum). Av tyskarnas motsvarande ”Grosskampfschiffe – 22 + 5 – fanns däremot ingen enhet med denna kaliberstorlek; man hade som grävst 30,5 cm. Under andra världskriget 1939-1945 blev emellertid 38:an dominerande fartygsartilleri inom stormakternas slagflottor; alla välkända skepp som *Bismarck*, *Tirpitz*, *Queen Elizabeth*, *Warspite*, *Richelieu* med flera hade 38 cm artilleri – i det avseendet var monitoren HMS John Ericsson från 1865 en tidig föregångare.

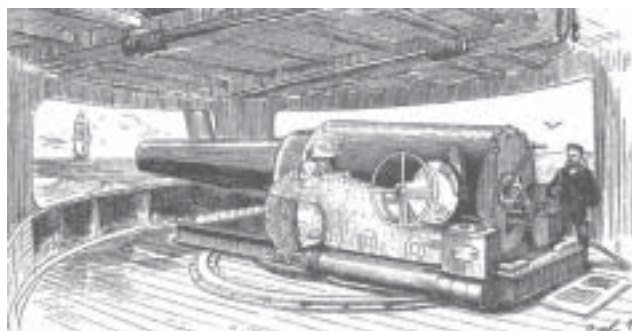
Jan von Konow

Texten återgiven med författarens benägna tillstånd.

27,4 cm kanon ombord på kanonbåten Disa.
Foto: SMB arkiv

Monitorerna var dessvärre inte särskilt sjödugliga ute till havs på Östersjön eller Kattegatt. Nio kanonbåtar byggdes nu, där grovt artilleri och hög fart skulle kompensera för bristen på pansar. Fartygen kallades för ”Flickorna Svensson” efter konstruktören Göthe Wilhelm Svensson. Huvudbestyckningen var en svängbar räfflad bakladdad 27,4 cm kanon i fören och en räfflad 12,2 cm kanon i aktern. Här är Verdande ute på övningar i Stockholms skärgård med tornpjäsens luckor nedfällda. Foto: SMB arkiv

Om tidsbestämning till sjöss

Redan ett tusen år före Kristus samlade fenicierna, som seglade på Medelhavet, in observationer om solen, månen och stjärnorna och använde dessa för navigering.

Alexander den store grundade Alexandria och byggde stadens hamn. Han och hans efterträdare samlade i Alexandrias bibliotek allt man kom över av skrifter och tabeller, bl.a. om astronomi och himlakroppar. Ett jordskalv lade allt i ruiner och biblioteket splittrades. Böckerna och tabellerna spreds mot Arabiska halvön, mot Indien och kanske mot Kina.

På 1200-talet hade man konstaterat, att jorden var rund, men ansågs stå stilla som centrum för allt.

Alla (?) hade hört talas om rikedomar i Indien och alla ville upptäcka sjövägen och komma hem med guld.

Man måste kunna navigera säkert på de stora haven och sökte i astronomin efter hjälpmedel.

Man visste att jorden roterar ett varv på 24 timmar, att Polstjärnan finns i norr och att solen står i söder och är som högst klockan 12 lokal tid. Stjärnornas höjd på him-

len beror på var, jag befinner mig. Latituden kunde man således bestämma genom att mäta himlakroppars höjd över havet och jämföra med tabellvärden

Longituden kunde bestämmas genom att jämföra lokal tid med tiden vid en känd meridian. Lokal tid kunde man mäta genom att observera, när solen stod som högst. Men det gällde att få tiden på referensorten och då krävdes annat.

När fyra engelska örlogsfartyg förliste vid Cornwalls kust 1707 och nästan två tusen man miste livet, fick det engelska parlamentet nog. Man utlyste en prissumma på 20 000 pund (tiotals miljoner i dagens penningvärde) till den som lyckades lösa longitudsproblemet. Kriteriet man ställde upp var en avvikelse på högst 30 distansminuter mätt på ekvatorn.

John Harrison föreslog 1730 en metod med en noggrann kronometer och hade en sådan klar 1735.

Harrisons kronometer byggde på att kronometern visade tiden på en referensort, Greenwich, medan den lokala tiden hittades med hjälp av en solobservation.

Tidkulan på Navigationsskolan i Göteborg

Observatoriet och tidkulan i Greenwich

Inventariet 1 örlogshamnen i Karlskrona

Först 1761 godkändes Harrisons metod efter en resa till Västindien och med endast fem sekunders tidsfel, varvid Harrison fick halva prissumman.

Efterhand utvecklades kronometrarna och blev allt säkrare. Men de måste kunna kalibreras och kontrolleras. Här kommer tidkulan in i bilden.

Den första tidkulan restes vid Portsmouth 1829 av sin uppfinnare Robert Wauchope, kapten i den brittiska armén. Flera stationer sattes därefter upp i de större engelska hamnarna och även på andra håll i världen. Tidkulan vid observatoriet i Greenwich byggdes 1833 och den har fallit varje dag sedan dess.

När man så småningom började sända tidssignaler i radion (i Storbritannien från 1924), har tidkolor efter hand blivit onödiga och många förstördes på 1920-talet.

Tidkulestationernas egen klocka rättades efter astronomiska observationer av, när solen och stjärnorna passerade en given longitud. Ursprungligen behövde tidkulan därför antingen vara lokaliserad vid själva det astronomiska observatoriet eller också ha en mycket exakt klocka som manuellt hölls synkroniserad med observatoriets tidsbestämningar. Men när man började använda den elektriska telegrafan (från omkring 1850), kunde tidkolor placeras på andra ställen och fjärrstyras från den plats där tiden bestämdes.

Tidkolor släpptes vanligen klockan 13, utom i USA, där de släpptes klockan 12. De hissades halvvägs omkring 5 minuter före utsatt tid för att varsko fartygen, och när 2–3 minuter återstod hissades de till toppen. Det var fallets början som markerade den förutbestämda tidpunkten, inte när kulan nådde slutet på sitt fall.

I Sverige fanns tidkolor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Karlskrona, som samtliga släpptes klockan 1300. Jag vet så mycket, att kulorna i Karlskrona och Göteborg fungerar, men de används inte.

I Göteborg sitter kulan på Navigationsskolan (Sjöbefälskolan) och i Karlskrona sitter den på östra gaveln på Inventariet 1 (Silverhuset) inne i örlogshamnen.

Tidigare utgjorde astronomisk navigation en stor del av sjökaptenernas och sjöofficerarnas utbildning. I dag finns den kvar som en kurs på några veckor, men den är för den skull inte död kunskap. Det är en viktig reservmetod, om tekniken inte skulle fungera.

I Karlskrona säger man, att när klockan närmade sig 13, fann man alla fartygens uppbördsstyrmän beredda med fartygets huvudkronometer för att ställa in rätt tid. I Amiralitetsparken utanför Högvakten kunde man samtidigt se pensionerade uppbördsstyrmän ställande sina egna klockor.

Olle Melin

Tidkulan på Inventariet 1

MARINLITTERATURFÖRENINGEN

presenterar sin sista bok

Författare är Bo Asplund och boken vill påminna om den tid, som varit och den utveckling, som skett från slutet av 1950-talet och fram till i dag. Kamratskap, trivsel och humor har varit en viktig del för att föra livet framåt både i tjänsten och privat och har därför fått utgöra den röda tråden i berättelserna.

Boken kan beställas från Marinlitteraturföreningens sekreterare via e-mail: mikael.raman@fhs.se Ämne: En örlogskaptens berättelser. Text: Antal böcker samt beställarens namn och postadress.

Leverans sker genom postutskick med bifogad faktura på 250 kr/bok plus fraktkostnad 50 kr/bok. Inbetalning sker sedan till PG 19 40 75-8 med referens till fakturanummer.

Rättelse

I nummer 3 av vår tidning finns en felaktighet. På sidorna 38-39 finns avbildade två marinmålningar av Jacob Hägg respektive Adolf Bock. Tyvärr har bildtexterna blivit omkastade. Målningen på sidan 38 är målad av Bock och den på sidan 39 är målad av Hägg.

Vi beklagar felet. Red

ÄNGELHOLMS
KOMMUN

Vår kustnära idyll bjuder på upplevelser året om. Kreativiteten är stor i krukmakarstaden - sätt ihop en egen konstrunda och besök gallerier, keramikverkstäder och ateljéer. Hembygdsparken, Järnvägens Museum Ängelholm och Flygmuseet lockar besökare i alla åldrar.

Ängelholm
Land & Hav. Liv & Lust.

A 26-projektet i farozonen

När detta skrivs i mitten av november, har pressen i Sverige, främst tidningarna i Karlskrona, haft reportage om det nya ubåtssystemet A 26 och det grus, som gått i maskineriet om det framtida bygget.

Det, som varit föremål för skrivierna, är den påstådda konflikten mellan Försvarets materielverk (FMV) och de tyska ägarna till Kockums/Karlskronavarvet, Thyssen Krupp Marine System. FMV vill bygga till ett fast pris, medan de tyska ägarna vill bygga på s.k. löpande räkning, det sista beroende på svårigheterna att bygga ett nytt och så komplicerat system.

Diskussionen har också gällt rättigheten till ritningsunderlaget och att de tyska ägarna skulle förhindra Karlskronavarvets önskan att kunna bygga på export bl.a. till Singapore, som visat intresse för projektet. Här skulle, enligt pressen, den tyska ubåten U 214 istället lanseras.

Mycket av det, som framkommit, är spekulationer. Det är bara att hoppas, att parterna kommer

överens och att regeringen ger klarsignal för bygget, som utgör en mycket viktig milstolpe för utveckling av det svenska ubåtssystemet och detta med helt ny teknik.

Dagens mest moderna svenska ubåtar är levererade på 1990-talet. De har visserligen modifierats några gånger och håller högsta internationell klass. Men tekniken utvecklas hela tiden och det gäller att hänga med.

En annan del av diskussionerna rör sysselsättningen vid Kockums/Karlskronavarvet. Skulle projektet stoppas, riskeras sysselsättningen på varvet. Inga nya större order finns i böckerna. Detta skulle innebära näst intill en katastrof för Karlskrona men också för flottan, då på sikt även underhållsverksamheten för flottans fartyg riskeras. En spekulatio i pressen har också varit, att Kockums/Karlskronavarvet skulle säljas. Detta förnekas dock kraftigt av den tyska varvskoncernens VD.

Olle Melin

HMS Gotland på Mysingen

NGU, Ny generation ubåt - A 26

Vem bevakar Sveriges långa kust?

I dag bevakar flottan och kustbevakningen Sveriges långa kust. För flottans del används dels vedettbåten *Jägaren*, stationerad på västkusten samt ett antal bevakningsbåtar typ Tapper.

Jägaren byggdes som prototypbåt för den serie norskbyggda patrullbåtar, som sedan länge är utrangerade. Bevakningsbåtarna typ Tapper har använts av såväl dåvarande kustartilleriet (idag amfibiekåren) och flottan och gjort tjänst längs hela Sveriges kust. Dessa bevakningsbåtar byggdes ursprungligen för ubåtsjakt, men har haft många andra uppgifter. De levererades under 1990-talet.

Nu planeras *Jägaren* falla för åldersstreck 2016 och bevakningsbåtarna går på dispens, en dispens som går ut vid årsskiftet 2014 – 2015. Samtliga dessa fartyg anses inte ha den utrustning, som dagens

verksamhet kräver. Vill det sig riktigt illa, kan marinen stå utan bevakningsbåtar 2015 – 2016.

I Örlogshamnen i Karlskrona ligger i malpåse kustkorvetterna Göteborg och Kalmar. Istället för mellan 5 och 10 bevakningsbåtar vill man bygga om dessa korvetter till bevakningsfartyg. Kostnaden för ombyggnaden är beräknad till cirka 200 miljoner kronor, pengar som finns avsatta i budgeten. Man väntar nu på ett regeringsbeslut. Kommer inte detta riskerar marinen att bli utan bevakningsfartyg om några år. Möjligen kan dispensen för bevakningsbåtarna förlängas och vissa modifieringar genomföras. Och självklart kan flottans ytstridsfartyg delta i övervakningen. Regeringsbeslutet erfordras omgående, om korvetterna ska hinna bli klara till 2016.

Olle Melin

HMS Kalmar

HMS Jägaren

Öresundsbilder

Vår medlem i Ängelholm, Gunnar Gunnarsson, har sänt några bilder av fartyg som visat sig i Öresund. Bilderna på segelfartygen togs i samband med Klubb Maritims 50-årsjubiuleum den 24 augusti.

Det stora containerfartyget passerade sundet den 23 september.

ARM Cuauhtémoc är ett av mexikanska flottans träningsfartyg för officerare och kadetter. Hon är döpt efter aztekriktets sista ledare, *Cuauhtémoc* och har vunnit segelfartygstävlingen The Tall Ships Races två gånger.

Lady Ellen är en tremastad bramsegelskonare med hemmahamn i Skärhamn på Tjörn. Fartyget har en total längd av 49,9 meter och ett displacement på cirka 400 ton.

Lady Ellen byggdes vid Kockums i Malmö 1980, riggades i Skagen och inreddes på Vindövarvet på Orust. Förebilden för bygget var skonaren *Ellen*, byggd på Thurö, ett av skeppsvarven kring Svendborg i Danmark.

Idag bedrivs charterverksamhet ombord på fartyget längs svenska västkusten, Norge och i Tyskland.

M/S *Emma Mærsk* var, när hon byggdes, världens största containerfartyg tillsammans med sitt systerfartyg M/S

ARM Cuauhtémoc

Eugen Maersk. Fartyget ägs av A P Möller Maersk Group, och går i trafik för Maersk Line. Fartyget är byggt vid Lindövarvet i Odense och har fått sitt namn efter Arnold Maersk Mc Kinney Möllers avlidna hustru Emma och namngavs den 12 augusti 2006.

Texter från Wikipedia

Foto: Gunnar Gunnarsson

Lady Ellen

Emma Maersk

HMS Gladan. Atlantsegling 2013 – 2014

På bilden ser läsaren omfattningen av HMS Gladans atlantsegling 2013- 2014.

Följande hamnar besöks (har besökts).

1. Öckerö, Sverige	30/7	9. Jacksonville, USA	17/1
2. Svendborg, Danmark	8/8	10. Nassau, Bahamas	28/1
3. Brest, Frankrike	21/8	11. Key West, USA	6/2
4. Lissabon, Portugal	20/9	12. West Palm Beach, USA	21/2
5. Las Palmas, Grand Canaria	2/10	13. Hamilton, Bermuda	6/3
6. Gustavia, St Barthelemy	5/12	14. Horta, Azorena	25/3
7. Freeport, Bahamas	14/12	15. Cherbourg, Frankrike	19/5
8. Key West, USA	18/12	16. Karlskrona, Sverige	27/5

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Dagarna blir kortare, värmen är borta, mörkret kommer lite tidigare. Det är höst och vintern står för dörren. Vi får nu leva på minnena från sommaren som varit. Ur föreningssynpunkt har det inte hänt mycket, utan var och en håller på med sitt i sommarstuga, segelbåt m.m.

Vi har haft vår planerade regiondag, som glädjande samlade 130 deltagare. Dagen blev mycket lyckad ur alla synpunkter. FM-folk med respektive från Östersund, Härnösand och Sundsvall samlades i staden den 31 augusti. Ett antal personer från Skeppargillet och Taubesällskapet var också inbjudna. Strålände väder gjorde sitt till. Vi startade med mingling, kaffe och kaka på vårt Kulturmagasin. Härfter följde ett kåseri av Anders Västfelt, Liden med rubriken "Vadå norrlänning?" Det handlade om Medelpad, dykeri, ostindiefarare m.m. Därefter följde det en kort promenad ner till kajen för att embarkera *M/S Medvind*. Där väntade en stor buffé, som intogs med god aptit av samtliga. Efter losskastning tog Trafikverkets guide, Jörgen Stenersen, över och berättade initierat och trevligt om det pågående brobygget, detta jätteprojekt som vi nu fick se på riktigt nära håll. Just denna dag passade man på att lyfta ett brospann på plats. Vi satt på första parkett för att se detta. Det var imponerande att se, med vilken precision allt fungerar. Medan Taubesällskapets "Kajband" underhöll med förnämlig musik, kryssade vi vidare mot Lotsstationen och Spikarna. För vår medlem, Sten Wahlberg, f.d. lotsplatschef på Alnö, blev det nog ett kärt återseende av den gamla arbetsplatsen. Alla såg ut att trivas i den maritima miljön och det kändes lugnt, eftersom föreningens kassör, Mats Andersson, var befälhavare på fartyget denna dag. Men allt har ett slut, så även denna regiondag. Jan Wikberg, FM-ordförande från Östersund, framförde gästernas tack för en mycket fin dag. Innan vi nådde land anordnade vi ett lotteri med fina vinster. Efter förtöjning gavs tillfälle för intresserade att göra en kortare stadsvandring med Anders Västfelt som guide. Avslutningsvis tycker vi att regiondagen, som inföll på sommarens sista dag, blev väldigt trevlig.

Att allt inte går som man vill får de flesta

uppleva någon gång. Vår traditionella "Ordförandesegling" den 11 september fick för första gången ställas in, då samtliga inbjudna lyckades med konststycket att vara upptagna med annat, ett tråkigt faktum. Men vi får komma igen nästa år.

Hösten inleddes med ärtmiddag den 18 oktober, då ordförande kunde välkomna 25 medlemmar samt en ny, Åke Holm. Härfter presenterades dagens gäst, Kurt Jensen från Hassela. Han har seglat till sjöss i 28 år som kock. Från 1995-2006 var han formand (ordförande) i Erösököbing FM-förening, Danmark, som under tiden ökade medlemsantalet från 29 till 140. Föreningen har eget klubbhus och Jensens morfar var den förste ordföranden, när föreningen startade 1945. Jensen har även tjänstgjort på Ånedinlinjens Birger Jarl i befattningen som inköpschef. Mat och dryck enligt den vanliga tågordningen och sång, historier varvades som vanligt med varandra. Ett lotteri tog snabbt slut, varefter Mats Andersson kortfattat redogjorde för flottans dystra nuläge. Kanske var det, trots allt, bättre förr.

Den 12-13 november kryssar styrelserna i Sundsvall och Härnösand tillsammans ombord på Birka Paradise. Det är vår årliga planeringskonferens, det handlar om.

FM-Sundsvall önskar till sist alla Flottans Män landet runt God Jul och Gott Nytt År!

Gert Malmqvist

Kurt Jensen berättar

Östersund

Efter en varm och skön sommar har nu höstens färgprakt infunnit sig. Några föreningsaktiviteter har genomförts fram till idag: FM-golfen med en oväntad segrare (ordförande). En utflykt ned till Sundsvall, där Sundsvallsföreningen arrangerat ett välbesökt och intressant studiebesök. Vi fick höra om Sundsvalls historia och göra en båtresa ut till det pågående brobygget över Sundsvalls hamn och även passera fiskeläget och lotsstationen Spikarna. Guide vid brobygget var byggchefen själv, så bättre kunde det inte bli. Lunch ombord och musik av Taubesällskapets medlemmar. En fantastisk dag! Heders åt Sundsvallsföreningen! Vår rituella surströmmingsfest kan man ju inte missa. Gudomliga smaker dofter och drycker! Nu träffas vi nästa gång vid den traditionella Luciaglöggen.

Slutligen har Region Nord avfyrat en skrivelse till förbundsstyrelsen. Den kommer att behandlas vid kommande styrelsemöte. Vi vill lyfta frågan om riksårsmötens geografiska placering. Vi vill så gärna besöka våra vänner i vår södra och västra landsdel, men vårt långa land gör det svårt såväl från ekonomisk som tidsmässig synpunkt. Vi borde tillsammans kunna komma fram till en för alla acceptabel lösning. Sammanhållningen inom förbundet och mellan våra föreningar, oavsett var de är lokaliserade, måste värnas och säkerställas.

Med kamratlig hälsning och honnör!

Jan Wikberg

Region Mitt

Norrköping

Våra måltidsträffar har besökts av 40-60 deltagare vid varje tillfälle.

Höstsäsongens första månatliga måltids-träff ägde rum i augusti. Vi hade tänkt oss en grillafton utomhus i vår park. Förberedelser var gjorda för några tävlingar utomhus, men vädrets makter stod oss inte bi. Det blev regn! Vi fick hållas inomhus. Vår webmas-

Regionmöte i Norrköping

ter Janne Knutsson kunde dock efter avslutad middag visa en film om flottans tidigare fartygsbestånd.

Till septemberträffen, hade vår eminente Sten-Åke Johansson, gemenligen kallad "Ståke" lyckats få Ola Hjærtström, informatör för Norrköpings hamn, som föredragshållare. Han redogjorde för hamnens nuvarande situation och kommande framtidsplaner. Godshanteringen minskar i de inre delarna av hamnen och flyttas successivt ut till Pampushamnen på Händelö. Ola avtackades med sedvanlig FM-Norrköpings plakett.

En pubafton(grabbkväll) med enklare förtäring och gemytligt samspråk i början på oktober var lyckad och samlade ett trettio-tal deltagare.

Inför Region Mitts höstmöte, som vanligen avhandlas i Stockholm hade vår förening, genom Ove Hagström, föreslagit att stå som värd denna gång. Förslaget antogs och mötet avhölls den 16 oktober i föreningens Marinstugas kajuta med 17 ombud från 7 föreningar. Vid halvtidsuppehållet i förhandlingarna bjöds till bords med pyttipanna, ägg och rödbetor i vår matsal.

Samma kväll hade vi vår månatliga träff. Dagens frivilliga kockar bjöd på bl.a. en kycklinggryta. Kvällens föredragshållare, Tomas Walden, informatör från Henry Ståhls Fastigheter, berättade och visade bilder från restaureringen av Knäppingborgskvarteret, som nu är ett attraktivt område med flera trevliga restauranger och specialbutiker. Det blev en livlig diskussion mellan Tomas och publiken, som bestod av många gamla norrköpingsbor, vilka kunde berätta om upplevelser och historier från fordom i kvarteret. Föredragstiden blev dubbelt så lång som planerat. Föredraget blev mycket uppskattat och Tomas fick många applåder och sedvanlig plakett.

Vår allmänna städdag den 9 november samlade 17 kamrater för höststädning i parken bl.a. med en myckenhet av bortforsling av löv samt vintring av mina och torped.

Grillad korv och bröd med kaffe bjöds alla idoga deltagare på efter avslutade arbeten.

Med våra goda kontakter med kommunen inbjöd föreningen 13 november några kommunrepresentanter på en arbetslunch i vår lokal. Gemensamma intressen diskuterades.

Novembers måltidsträff avhölls även denna dag. Efter avslutad måltid bjöds på musikunderhållning. Vår medlem Per Jonsen-Gille, fagottist i Norrköpings Symfoniorkester, tillsammans med sin orkesterkollega harpisten Delphine Constantin bjöd på olika musikstycken ur deras repertoar. Särskilt uppskattat var deras tolkning av vår speciella dryckesvisa. Per är även en skicklig byggare av fartygsmodeller. Han har till föreningen skänkt en fin modell av jagaren *Norrköping*. Stort tack, Per.

Vår decemberträff/julfest kommer att hållas ombord *M/S Birka* på kryss till Mariehamn. Sextiosex personer är inbokade.

Robert Hillgren

Stockholm

Efter en torr och rätt varm sommar drog vi åter igång verksamheten den 20 augusti. Helgen 24-25 augusti besökte styrelsen Stora Tratten för att genomföra ett ordinarie styrelsemöte och samtidigt få lite kvalitetsdug och på plats se, hur hus och övriga utrustningar har sköts av vår Trattenkommitté och dess medarbetare. Allt var ok!. Det gavs även tid till umgänge och god mat, som Fredrik Scholander fixade med hjälp av Arne Keller och hans fru Britt. Har Ni inte besökt Stora Tratten, så rekommenderas ett besök. Dessutom får man en fantastisk båtresor genom Stockholms skärgård. Beläggningen under 2013 har varit bra och det är sedan 1 oktober möjligt att boka stugor för

nästa säsong. Cirka 50% av tillgänglig tid 2014 är redan uppbokad enligt Trattenkommittén. Inför säsongen 2014 har även en översyn av olika avgifter och taxor gjorts.

Besök i Varberg

Veckan efter besökte en delegation från Stockholmsföreningen lokal föreningen i Varberg. Det var ett svarsbesök på Varbergsföreningens besök hos oss i Stockholm i april. Vi bjöds på ett späckat program, som utöver besök i föreningens lokaler innehöll ett besök på Marinmuseet i Varberg, som utöver en hel del kuriosa visade en överväldigande uppsättning av olika utombordare av skilda fabriker och typer, faktiskt flera hundra. En stor del av utrymmet är ägnat åt Svenska Amerika Linjens stora amerikabåtar och visade helt unika detaljer som fartygsinteriörer, kläder och uniformer, matsedlar och mycket mer. Dag två besöktes världsarvet Grimeton, som är beläget en bit sydost om Varberg. Under sakkunnig ledning visades anläggningen med stationshus och sändarantennar. De sex, 127 meter höga master, som bär upp sändarantennen, är en imponerande kuliss sedd från stationsområdet. Långvågssändaren (SAQ), som i huvudsak ersatts med moderna kortvågssändare, används fortfarande till och från speciellt i samband med svenska ubåtsinsatser ute i världen. Även denna teknikhistoriska anläggning är väl värd ett besök. Vi kan tacka Varbergsföreningen för ett trevligt bemötande och ett givande och intressant program, som gett nya kontakter inom vår krets.

Årets 5-kamp i Västerås.

Den 14 september genomförde mellersta regionen sin årliga 5-kamp i Västerås, arrangerad med den äran av den därvarande lokal föreningen. Totalt deltog över 50 medlemmar och anhängare. Själva 5-kampen bestod av grenarna; 1. Vilket år?, 2. Plocka ihop skruv, mutter, bricka inne i en liten säck utan att se vad du höll på med, 3. Knytta en råbandsknop och en påstek bakom ryggen, 4. Placera golfbollar i burkar med olika målpoäng, 5. Bedöma avståndet i meter till tre fasta föremål i omgivande terräng. Efter en god lunch var det dags för prisutdelning. Efter sammanräkning visade det sig, att Stockholms lag 1 hade vunnit årets tävling. Laget bestod av Örjan Sterner, Kristina Lundvall och Hans Gustafsson. Totalt deltog nio lag i tävlingen. Priset var förutom äran en vandringspokal, som nu pryder sin plats på kansliet i Drottning Victorias Örlogshem på Teatergatan 3, iallafall till nästa höst då tävlingen äger rum på Gotland.

Militärhistorisk dag

Den 19 september genomfördes den militärhistoriska dag, som vi försökt att genomföra under några år. Första anhalten var Ulvhalls Herrgård i Strängnäs, där en god

lunch intogs. Därefter besöktes det nyligen öppnade militärfordonsmuseet Arsenalen. Där fick deltagarna en rundvandring med sakkunnig guidning, som presenterade det svenska pansarvapnets materiella historia från tidigt 1920-tal på Östra Östermalm i Stockholm till dagens läge. Under rundvandringen gjordes internationella sidoblickar och jämförelser om utvecklingen i omvärlden, främst NATO och WP.

Ett soldattorp har flyttats dit från Södermanlands Regemente i Strängnäs och en utställning om det svenska indelningsverket finns i en särskild byggnad. Vi för vidare till Enköping och Ledningsregementet och det där belägna Teleseum, som är under uppbyggnad, men som på grund av lokalbrist inte kan visa hela samlingen. Planerna är, att Teleseum skall visa materiel och ledningssystemutvecklingen inom hela försvarsmakten. Vi guidades av personal som arbetat med materielen och fick en ordentlig genomgång av utvecklingen inom området sedan slutet av 1800-talet till dagens teknik. Museet är beläget inne på Ledningsregementets område, men visas efter överenskommelse.

Ärtmiddag

Den 10 oktober genomfördes året traditionella ärtmiddag med ett 40-tal deltagare. Före middagen hölls ett uppskattat föredrag under rubriken ”Örlogsskepp och Örlogssjöman” där kommandörkapten Björn Marten visade bilder av och berättade om ett antal konstverk med örlogsbakgrund. Före middagen introducerades också fyra nya medlemmar, vilka ur ordförande Örjan Sterners hand fick motta förbundets rockslagsmärke. Sedan serverades smör ost och sill med reglementsenliga tillbehör och sång-

Stockholmsföreningens segrande lag, Hasse Gustafsson, Krister Lindvalloch Örjan Sterners tar emot vandringspriset från ordförande i Västerås-föreningen. Foto Håkan Fröberg

insatserna samordnades av Bosse Johansson ackompanjerad av Sten Hecker på dragspel. Sedan var det dags för ärtsoppa med varm punsch åtföljd av tunnpannkakor med jordgubbssylt och vispgrädde. Så det var ett antal glada och välförplagade medlemmar, som lämnade lokalerna för hemresa eller vidare äventyr på stan vid 9-tiden.

I samband med genomförda aktiviteter har vi samlat på oss lite information i form av olika broschyrer, som finns tillgängliga på kansliet för studier.

Vad 2014 har i sitt sköte, vet vi inget om ännu, men före den 15 januari skall vi ha distribuerat vårt årsutskick, som förutom

aktuell information kommer att innehålla medlemskort, ett preliminärt program samt avisering av uppbörd av medlemsavgiften allt för 2014. Medlemsavgiften för 2014 är 225 kronor och skall enligt föreningens stadgar vara betald före den 1 mars. Årsmötet 2014 är preliminärt planerat att äga rum torsdagen den 13 mars kl 1730 under traditionella former på Blaiseholmen.

Till sist vill jag på Styrelsen uppdrag till-önska alla medlemmar i Lof Stockholm och andra läsare en

God Jul och Ett Gott Nytt 2014!

Hasse Gustafsson

Södertälje

Sommaren 2013 har varit skön på vår ö Notholmen. I det fina vädret har vi njutit av våra gemensamma fester: Sillfrukost, Mid-sommarfirande samt Kräftskiva.

Det är dock inte bara lata dagar på Notholmen. En del av sommaren har ägnats åt hårt arbete.

Vi har byggt en ny brygga, så nu är vi ännu bättre rustade att ta emot gästande båtar från andra Flottans Män föreningar.

Som synes så behövs det kraftiga doningar för att få till en stadig brygga.

Vi önskar här tacka de av våra medlemmar, som under ledning av Notholmsgruppen, lagt ner så mycket tid och energi under sommaren för att få till den fina bryggan.

Lennart Persson

Bryggbygge 2013

Västerås

Slutet närmar sig på ett händelserikt år för Västeråsföreningen.

Vi har fyllt 75 år och vår Høge Beskyddare H.M. Konung Carl XVI Gustaf firar 40 år på tronen. Vid en kungamiddag på Västerås slott, i samband med Eriksgatan, hedrades föreningens jubileum, genom att vår ordförande inbjöds att närvara.

Vid en enkel ceremoni på platsen där föreningen bildades, Anderssons Konditori, numera modebutik, deltog landshövding Ingemar Skogö. Det utbringades många skålar för föreningen och signaltrumpetare Johnny Skoog spelade en hyllningsfanfar. Landshövdingen nämnde i sitt tal, att kamratföreningar fyller en viktig funktion i vårt samhälle för sammanhållning och traditionsbevarande. Han gratulerade till de 75 åren och önskade Flottans Män framtida välgång.

Västeråsföreningen har i år också haft glädjen att anordna den regionala femkampen. En vacker lördag i september samlades lag från föreningarna i Region Mitt på Björnön i Västerås för att i ädel tävlan kämpa om den åtråvärda vandringspokalen. Stock-

Anderssons Konditori där föreningen bildades 1938

holmsföreningens lag1 segrade och får behålla pokalen till nästa års femkamp, som arrangeras av Gotlandsföreningen.

I år firade föreningen Gustav Adolf dagen med att besöka Strömsholms slottskapell med barockkonsert och vespergudstjänst till minne av Gustav II Adolf. Efter slottsbesöket avnjöts Gustav-Adolf bakelse och kaffe.

Annars är allt som vanligt. Vi träffas på onsdagarna och fikar, vi äter ärtsoppa en

torsdag i månaden, har vårmöte med festtallrik, tävlar i luftvapenskytte på våren, äter tårta på nationaldagen, har grillfest i augusti, har höstfest och firar Lucia med jultallrik.

Ibland kommer gäster till onsdagsträffarna och berättar om något intressant. Vi önskar Er alla en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År

Bengt Larsson

Region Syd

Kalmarsund

År 2013 är ett märkesår för FM Kalmarsund, då vi firar 10-årig födelsedag. Men vi tar året från början i kronologisk ordning.

Medlemsträffarna inleddes i januari av vår medlem Rune Kjellén, som i ord och bild berättade om sin tid som anställd vid Karls-kronavarvet med huvudsaklig uppgift att isolera marina och civila fartyg. Han arbetade också en hel del med asbestsanering. När varvet på 70-talet hamnade i ekonomiska svårigheter slutade Rune och startade eget i samma bransch. Hans företag expanderade kraftigt och tog hem många stora order, vilket gav upphov till mycket publicitet och gav honom många utmärkelser. Bland hans många uppdrag kan nämnas isolering av isbrytaren *Njord* och kustkorvetten *Visby*.

Även februariträffens föredragshållare var en medlem, Björn Melin, med ett brokigt förflutet till lands, sjöss och i land. Han gjorde värnplikten som telegrafist på isbrytaren *Ymer* och jagaren *Halland*, fortsatte yrket i handelsflottan med bl.a. tre jorden-runtkryssningar med *Kungsholm*. Han tjänstgjorde ett antal år på svenska handelskontoret i Jiddah, Saudiarabien, där han även var anställd hos SAS några år, arbetade en tid i Moskva och avslutade yrkeskarriären vid SJ.

Årsmötet hölls i mars utan större åthä-

vor, varefter vår inbjudne föredragshållare, kommandör Jonas Wikström, gav oss en gedigen inblick i sitt skötebarn, 4:e sjöstridsflottiljen. Vi fick bl.a. veta vilka fartyg som ingår, verksamhet, beväpning och mycket mer. Det blev en mycket intressant och givande kväll.

April-och majträffarna kunde tyvärr inte genomföras p.g.a. sjukdom och annat. Vi deltog dock med 7 medlemmar, iförda FM-keps, i fanborgen på nationaldagen.

Vi drog igång igen i september, då vår medlem Johan Eriksson berättade om sig själv och sin tid som värnpliktig vid flottan. Han tjänstgjorde bl.a. som svepstyrmän och svepbefäl på olika fiskeminsvepare, och var med om minsvepning från helikopter.

Den 13 oktober 2003 bildades FM Kalmarsund med ett femtontal medlemmar. Den 14 oktober 2013 firade 23 medlemmar (50%) och 14 damer 10-årsjubileum på hotell Witt i Kalmar. Speciellt inbjuden var vår förbundsordförande Johan Forslund, som berättade om sitt innehållsrika liv i Flottan samt reflekterade över marinens och försvarets roll i framtiden.

Han fick uppskattande applåder för detta. Därefter intogs måltiden, bestående av hotellets "egen" rätt, en välsmakande Biff å

la Lindström, uppkallad efter en Lindström, som besökte hotellet på 1860-talet. När maten var ordentligt nedtuggad var det dags för förbundsordföranden att dela ut hederstecken och diplom till 16 trotjänare, som varit med alltsedan föreningen bildades. Föreningen förädrades också en gåva av förbundsstyrelsen i form av en ordförande-klubb, tillverkad av Johnny Ekdahl.

Tyvärr blev det manfall beträffande föredragshållare även i november. Det är ju aldrig roligt att behöva ställa in en träff, varför ordförande Bengt själv i all hast fick hoppa in. Han berättade i stora drag om sitt hittillsvarande liv, varav merparten handlade om tiden som stamansälld i Flottan, bl.a. om resan med Älvsnavben 1959-60.

Så har 10 år bara rutschat förbi. Medlemmar har kommit och gått, vid senaste årsskiftet var vi 45 stycken.

Tillslutningen till träffarna har varit tämligen god, i snitt 30 %. Även våra resp. damer har varit flitiga besökare. Vi ser mycket gärna flera medlemmar och damer. Stöt gärna på vänner och bekanta om föreningen för att öka medlemsantalet.

God Jul alla Flottans Män!

Bengt Hammarlund

Karlshamn

Måndagen den 20 maj hade vi från Ankaret en resa till Bäckaskogs slott. Vi var 28 stycken som i egna bilar tog oss till detta vackra slott som ligger i Kiaby socken i Kristianstads kommun.

Bäckaskogs slott är beläget mellan Ivösjön och Oppmannasjön. Det har en historia, som sträcker sig från 1200-talet. Det grundades som premonstratenserkloster. Klosterverksamheten upphörde vid reformationen 1537. Därefter var det en förläning till ätterna Ulfstrand, Brahe, Bille och Parsberg. Sedan har ätten Ramel bott där, men Karl XI tog det till svenska kronan vid den s.k. reduceringen 1684. Fältmarskalken Toll bodde där en längre tid och har satt präg på slottet. Kung Karl den XV levde sitt lyxliv där. Det sägs, att cirka 20% av invånarna i området härstammar från honom. 1996 köptes slottet av Statens fastighetsverk.

Vi åt en mycket god lunch tillsammans med våra Flottans Män och sedan blev vi guidade i slottet, där vi naturligtvis också var inne i Klosterköket. Parken med dess örtagård och ovanliga träd och planteringar är en fröjd att gå runt och titta på. Det kan nämnas, att TV programmet Stjärnorna på slottet spelades in här 2012. Barnboken Rymlingen av Åsa Storck utspelar sig på Bäckaskogs slott under 1300-talet. Resan till och från slottet i den skira vårgrönkan, en klar och solig dag, var en fröjd får sinnet.

Efter en fantastisk fin sommar samlades vi i september för att lyssna på kommandörkapten Per-Olof Johansson vid Sjöstridsskolan i Karlskrona, som höll ett intresseväckande föredrag om nuläget inom marinen. Han redogjorde kunnigt och sakligt om de resurser, som står till förfogande idag och vilken insats man kan förvänta sig, att de kan prestera i ett skarpt läge.

Marinens kapacitet är idag betydligt mindre än tidigare, men man bör ställa det i relation till, vad ett skarpt läge skulle innebära idag. En sådan frågeställning kan det spekuleras mycket i.

Vid lokalföreningsmötet i Karlshamn redogjorde Rolf Pärnhem för det, som benämns Treenigheten. Johan Forslund, Gunnar Bengtsson, Örjan Sterner är medlemmarna bakom uppöppet, som manar till diskussion och argument för en större Marin, för att kunna hävda vår långa kust, men även skydda importen vid ofred eller konflikter.

Vid månadsmötet i oktober fick vi besök av f.d. sjöofficeren Ingmar Elofsson. Som så många andra inom marinen valde han att sluta, när de kraftiga reduceringarna av försvaret verkställdes. Numera är han verksam vid Banverket, vilket skapat ett intresse för järnvägar och tågtrafik förr och nu. Han höll

ett uppskattat föredrag om Blekinge järnvägshistoria. De en gång nya järnvägarna med sina ånglok, var mycket snabbare än häst och vagn eller båttransporter på vattenvägar i inlandet. De fåtal, som kunde framföra ånglok, var mycket eftertraktade och hade lika mycket betalt som prästen eller skolläraren i byn. Att skapa en järnväg var på den tiden ett penningkrävande åtagande. De som var kreativa nog att satsa,

kan i viss mån jämföras med dagens riskkapitalister. Men medan dagen riskkapitalister går torrskodda ur sämre affärer, fick nog dåtidens penningstarka ta ur egen ficka. Ingmar påpekade, att den varma punschen satt fint efter hans intensiva men informativa föredrag.

Vid tangentbordet

Bo Ringdahl

Karlskrona

Tisagen den 14 maj inföll årets städdag. Ett femtontal flitiga kamrater hade mött upp för att putsa upp och göra våra lokaler fräscha inför kommande verksamhet. Ett stort tack till dessa för fina insatser! Vår intendent Lennart Håkansson förplågade oss med en välsmakande ärtsoppa med tillhörande attribut dagen till ära.

I fädernas spår – en underbart vacker försommar dag torsdagen den 16 maj genomfördes ett uppskattat besök på amiral Pukes Göholm. Därefter fortsatte färden genom det fagra landskapet utefter kusten fram till Karlshamn, där vi avnjöt en superb lunch på restaurang Grön. Under eftermiddagen besöktes Sjöfartens museum, Punschmuseet, Skottbergsgården och Alice Tegnér's förra hem. Utfärden avslutades med ett intressant besök under kvällen på Eriksbergs Natur- och Viltpark, där vi bl.a. kunde studera visenter, kronhjortar, dovhjortar och vildsvin.

I samband med riksårsmötet tilldelades Olle Melin och Dag Åshage FM:s Ankarmedalj i guld för sina insatser för FM Tidsskrift och vår intendent Lennart Håkansson FM Ankarmedalj i silver för engagerat och förtjänstfullt arbete inom föreningen. Även undertecknad blev hågkommen med Flottans Mäns Hedersankare.

Vår sedan flera år tillbaka sedvanliga grillfest på Skönstavik, som vi arrangerar tillsammans med KA 2 Kamratförening, har blivit alltmer uppskattad. Den 15 augusti hade inte mindre än 80 personer anslutit till festen. Även denna gång hade vi tur med vädret, som var soligt och varmt, vilket också bidrog till trevnaden. Grillmästaren och hans medhjälpare lyckades över förväntan med förplägnaden och fick många spontana lovord över detta. Årets underhållare, Leif Ljungberg från Pukeberg, underhöll med sång och historieberättande. Sedvanlig tipspromenad i den vackra omgivningen genomfördes med stor entusiasm, där Eva Iger lyckades kamma hem första priset med sin fullpoängare, som hon var ensam om. Kvällen avslutades i skymningen med att nöjda deltagare tackade varandra för trevligt sällskap.

Årets höjdpunkt var naturligtvis föreningens 75-årsjubileum, som firades med en stor bankett på Sjöofficersmässen. Till jubileumet hade ett flertal gäster inbjudits. Förutom våra hedersmedlemmar, vår förbundsordförande och kanslichef hade även ordförandena i KA 2 Kamratförening och F 17 Kamratförening inbjudits. Från vår vänförening MK Peenemünde deltog vidare sex representanter med ordföranden Wolfgang Telle i spetsen.

Under banketten hölls tal och ett antal gåvor överlämnades till föreningen. Wolf-

Dag Åshage tar emot FM Ankarmedalj i guld. Dag kunde inte närvara vid Riksårsmötet.

gang Telle överlämnade Tyska Marinkamratförbundets medalj för internationella förtjänster till Hans Pettersson, Rolf Svensson och Sven-Otto Ullnér. Vidare tilldelades förtjänstnål i silver till Arne Askeroth och Göran Löfgren. Förbundsordföranden tackade för maten och framförde sin och gästernas honnör för det fina jubileumsarrangemanget. Avslutningsvis tilldelades vår ordförande efter styrelsens beslut Flottans Mäns Hederstecken som överlämnades av förbundsordföranden. Festen innehöll allt, vad man kan önska sig vid ett sådant här tillfälle. God mat och dryck med utomordentlig service med vackert smyckade bord. Men mest värdefullt var den goda stämningen och det fina kamratskap, som ånyo blev bekräftat.

Oktober's medlemmöte inleddes med sedvanliga mötesförhandlingar, som sedan följdes av en traditionell sjömåltid och avslutades med musikunderhållning av Dennis Glimmefors, vilket blev mycket uppskattat.

Styrelsen arbetar nu med 2014 års programverksamhet samt med arrangemanget för 2014 års Riksmöte, för vilket vi står som värd.

Väl mött på det nya året och fram till dess en God Jul" och ett Gott Nytt År tillönskas alla Flottans Män med respektive.

Hans Pettersson

Malmö

Efter den fina sommaren var det den 16 september äntligen dags för vårt första möte, tillika höstmöte. Alla var hungriga och lät sig väl smaka av förrätten på kvällens meny, som vanligt tillagad efter Görans och Britts kokkonster.

Innan huvudrätten, berättade vår ordförande Jörgen om läget i föreningen och lite om, vad som är på gång. Vårt medlemsantal har ökat och ligger nu på cirka 110. Vår skattmästare Dick Heimsten informerade om, att vår ekonomi är god men något stram. Under punkten övrigt passade Stefan Leo på att tacka Ed Sundevåg för den trevliga Köpenhamnsutflykten den 1 juni. Tyvärr var Ed frånvarande denna kväll.

Vi fortsätta kvällen med ärtsoppa, korv och punsch, innan Göran Sjöström från CMP startade kvällens föredrag om just CMP, Copenhagen Malmö Port. Vi fick en intressant beskrivning av detta Malmö-Köpenhamnsföretag, som utnyttjar större delen av Malmö hamn och gamla Kockumsområdet för sin breda verksamhet. De beskriver sig själva som "The logistics hub for the Baltic region". En del av denna verksamhet består av att husera hitfraktade Toyotabilar inför fortsatt transport till olika delar av Europa. De hanterar numera även ett flertal andra bilmärken, även europeiska. Ett stort tack Göran Sjöström! Det var fas-

cinerande, framför allt som Malmöbo, att få veta, vad som egentligen pågår bakom det numera inhägnade hamnområdet. Vi blev även på stående fot inbjudna att komma på en guidad visning.

Jörgen Persson kallade sedan fram en överraskad Stefan Leo för att överlämna en gåva från förbundet för hans oförtröttliga arbete med Älvsnabbens hemsida, www.alvsnabben.se.

Denna sajt främjar i högsta grad FM:s ledord "Kamratskap-Örlogstradition-Sjöförsvar".

Gåvan bestod av en tavla av *HMS Älvsnabben*, målad av Lars-Åke Svenheden, konstnär och f.d. kapten vid flottan. Stefan blev glatt överraskad och berättade, att han veckan innan sett en bild från årsmötet i senaste numret av vår tidning, där Rolf Pärnhem får en likadan tavla och tänkte då att "en sådan skulle jag också vilja ha!"

Ordförande avslutade mötet med att välkomna en ny medlem, Sven Sering.

Thomas Kristoffersson

Stefan Leo tar emot en tavla föreställande HMS Älvsnabben

Trelleborg

Den 12 september startade på sedvanligt sätt Flottans Män sin första sammankomst denna andra torsdagen i månaden efter sommaruppehållet. Då vår ordförande Göte Lindberg hade anmält förhinder, tog vår viceordförande till orda med att presentera kvällens föredragshållare Eva Gun Westford från Ystadspolis. 42 klubbmedlemmar plus 9 damer från Flottans Mäns damklubb "Skeppsklockorna" hade kommit för att lyssna på denna fantastiskt duktiga "underhållare", som med ett bejublat framträdande berättade om sin uppväxt i Borrbö och sina drömmar om att bli polis och sedan om sin karriär fram till dagens tjänst som informationschef. Även författaren Henning Mankells polis Kurt Wallander var på tapeten, som om en osedd men verklig person, drar magiskt nyfikna turister till Ystad. Efter detta strålande föredrag drog sig "Skeppsklockorna" hemåt för att låta sina gubbar i lugn och ro skåla för vår högste beskyddare, Kung Karl den XVI Gustaf samt avnjuta vår klubbmästares gratinerade kassler al á Jonny. Mätta och trötta drog vi oss hemåt strax efter 2100 i tanke om, att vi möts igen om en månad, då det blir tysk afton med grillhaxe, surkål special och potatismos

PS. Een stor eloge till Kenneth Gunnarsson f.d. Malmöpolis och medlem hos oss i FM Trelleborg, som genom goda kontak-

ter fick Eva Gun Westford att komma till oss. DS

Som vanligt denna andra torsdagen i oktober avhölls vårt höstmöte i vår lokal vid maskingatan i Trelleborg. Vår ordförande Göte Lindberg hälsade välkommen och betade av de punkter, som var på agendan. En av punkterna denna kväll var aktivitetsförslag för 2014 års program, vilket mötesdeltagarna i högsta grad kan påverka med sina önskemål. Förslagen kommer att ligga till grund för styrelsens planeringsmöte i november. Då klubbslaget föll vid mötets avslutande, vände mötesdeltagarna blickarna mot köksregionen för att ge sig i kast med den sedvanliga grillhaxen med surkål, som traditionsenligt serverades denna dag. Då vi av sed inte har någon föredragshållare denna kväll, var det är öppet för mötesdeltagarna att underhålla med egna historier och skrönor och som vanligt steg stämningen i takt med att höstmörkret föll utanför vår "bas-tion".

Beeji

På Alla Helgons Dag genomförde vi en minnesstund vid den Okände Sjömannens grav på Norra Kyrkogården. Vår egen Kaplan K G Lundmark talade i sin betraktelse om de många omkomna sjömännen, som under många år fått sin grav på havets

botten och där anhöriga till dessa sjömän inte har någon plats att gå till för att minnas och sörja. Efter psalmen Vår Gud Är Oss En Veldig Borg, intog flaggvakten enskild ställning och kransbäraren och ordföranden lade ner kransen med Flottans Mäns emblem på den vackra graven med symbolerna Hjärtat, Korset och Ankaret d.v.s. Tro, Hopp och Kärlek. Flottans Man Kenneth Gunnarsson avslutade minnesstunden med att spela Taptö på sitt Euphonium

Göte Lindberg

Västervik

Det blir ingen lång epistel till detta nummer av vår tidning. Detta beror på, att vår Marinstuga undergår en reparation. Vi demonterade köket, toaletterummet och plockade ner alla fotografier från väggarna, för förvaring. Sedan revs det gamla golvet ut, allt gammalt kvarglönt byggmaterial och annan bråte, däribland 2 mumifierade skelett av katt eller rävnunge, dokumenterades. Stugan är visserligen från 1700-talet, men har blivit flyttad till sin nuvarande plats, så skeletten var av nyare årgång. Så fylldes det med makadam, därpå isolering och en cementplatta göts ovanpå detta. I skrivande stund väntar vi på att golvplattan skall torka och härda. Efter allt detta kommer vår inflyttning att påbörjas. Kanske blir vi färdiga till jul.

Med skeppsspråk kan man säga, att vi är skeppsbrutna just nu med tanke på vår stuga. Men vi ser fram emot att få den återställd..

I mellantiden hyrde vi in oss i Kanotklubbens lokaler för en klubbafton, men det blev inte samma känsla som hemma i stugan. Oktobers klubbafton förlade vi till museet, där vi fick en guidning av Adam Norman av utställningen *Mars Makalös*, som tillsammans med *Elefanten* var den svenska flottans stolthet på 1560-talet. Det var en spännande orientering om Sveriges flotta under denna epok. Det finns många filmer att se, hur *Mars Makalös* upptäcktes och vidare om dykningar till vraket som ligger

Adam Norman berättar om Mars framför akterdelen av Elefanten

på 70 meters djup. Gustav Wasa började att bygga upp en flotta med fartyg, som inköptes från Hansan i Lübeck under 1520-talet. Det svenska skeppsbyggeriet började sedan att ta form, däribland byggdes flera skepp här i Västervik, vilket jag skrivit om i en tidigare artikel i vår tidning.

På allhelligonadagens kväll tände vi ljus vid minnesstenen uppe vid museet. Vi skall göra detta till en tradition.

Jag och mina kamrater i Flottans Män här i Västervik önskar alla övrigare FM-are Ett gott slut och ett ännu godare 2014 och att inte förglömma en riktigt God Jul.

Bosse Nord

Växjö

Till sensommarfesten den 31 augusti sökte sig 37 deltagare till Marinstugan för att avnjuta klubbmästarnas delikata rätter. Ordinarie klubbmästare Bertil "Gök" hade förhinder och som reserv trädde mästerkocken Bo Ivarsson in och med stor ackuratess fixade han till det tillsammans med vice klubbmästaren Leif Carlsson. De hade också hjälp av Bosses fru, Linnéa, som bakade äppelkaka. Per Johannesson, som fyllde 60 år, fick sig tilldelat föreningens glasanckare.

Tisdagsträffen den 3 september samlade 25 medlemmar. De kom för att lyssna på FM-medlemmen Arne Svenssons föredrag om Titanics resa och dess ångmaskineri. Det blev ett mycket uppskattat föredrag i ord och bild. Nämnas bör, att Arne är maskinist på S/S Thor och har mycket kunskaper om ångmaskiner.

Det stod herrsill på programmet för tisdagsträffen den 5 november. Jansson, strömmingar och sillinläggningar i olika former serverades av kunnig personal och även en "lille en" om någon så önskade. Efter fyllda magar visade FM-medlemmen Tommy Sand en del av sin fantastiska vapensamling med bland annat pistoler, blankvapen, bajonetter och en äntringsyxa från 1700-talet.

Greger Johansson

Tommy Sand visade vapen ur sin egen samling. Här en huggare från 1700-talet.

Region Väst

Halmstad

Ännu en vinter närmar sig. Hur kommer den att arta sig kall, snörik eller? Den globala uppvärmningen? Nästa år är det 27 år sedan största delen av Kattegatt var isbelagd. Oavsett, vad som händer, kör vi vidare med ungefär samma "upp- och sidsättning" som tidigare". Om ni har några idéer om förändringar och förbättringar av verksamheten, vänligen hör av Er!

I augusti genomfördes Dragvägens Maritima Dagar. Vi har, även i efterhand, fått en del lovord för initiativet från olika håll. Kommunens eventbolag har meddelat, att de är intresserade av, att på något sätt delta i kommande arrangemang.

Höstens kamrataftnar tog sin början den 26 september. Vi kunde då konstatera, att våra vänner i köket inte hade legat av sig under sommaren. Allt fungerade och alla var nöjda, som vanligt. Kvällens föredragshållare var vår medlem Leif Leihed. Leif hade sammanställt ett bildspel, som visade gamla, och nya, bilder från föreningens historia de senaste 20 åren. Även en del äldre bilder visades, bl.a. hur vår nuvarande stuga såg ut för cirka 50 år sedan. Leif visade många trevliga bilder från kamrataftnar, marinfestivaler, nationaldagar m.m. En nostalgitripp för många av oss, vilket kunde höras på kommentarerna. Ingen sa något, men en del tänkte nog, "jag var nog stiligare förr".

Vår förening var värd för regionmötet, som avhölls i Göteborg den 5 oktober. Förutom de vanliga mötespunkterna informerades vi om Veteran- och anhörighetstöd.

I början av oktober genomfördes sedvanliga städdagar och precis som tidigare år, fanns där plats för fler medlemmar. Ett stort tack till dem, som ställde upp!

Föreningens sedvanliga höstfest ägde rum den 12 oktober. Vi var 34 medlemmar, inklusive en del respektive. Vi, som var där, hade en trevlig kväll med god mat och bra musik men framför allt trevligt umgänge.

Vid oktober månads kamratafton hade vi besök av poliskommissarie Torbjörn Åhgren, ställföreträdande chef på Tekniska roteln i Västra Götaland. Efter en kort beskrivning om polisens nya organisation från 2015, berättade Torbjörn om brottsplatsundersökningar. En lärobok skrevs i ämnet i början av 60-talet. Författare var polismannen Otto Wendel. Hans namn figurerade i samband med de flesta mordutredningar vid denna tid, vilket många säkert minns. Boken är fortfarande aktuell, trots DNA, data-teknik m.m. En intressant information var, att trots datateknikens utveckling avseende fingeravtryck, så är manuell eftergranskning fortfarande aktuell i vissa fall. Hur man löst vissa brott, fick vi också veta. Föredraget

var mycket intressant och detta märktes, inte minst, på att alla var helt tysta under tiden det pågick. Efter föredraget var frågorna många.

Vid januari månads kamratafton återkommer Ida Johansson och visar ett bildspel om sina seglingar som trainee under två Tall Ships Races. Denna gång skall bildvisningen fungera -hoppas vi. Under våren kommer en kamratafton ha rubriken "Örlogsflottan idag". Övriga programpunkter är ännu inte klara.

Det gamla skeppsgossefartyget Najadens öde är fortfarande oklart. För närvarande är fartyget riggat med märsstång på samtliga master och inte mer samt ett rå, storran. Det är ingen vacker syn enligt den allmänna uppfattningen. Om våra många kommunråd, fem stycken, skäms, är inte känt.

Föreningen har, i många avseenden, haft ett bra år. Det finns ingen automatik i detta, utan det beror helt på personligt engagemang från föreningens medlemmar, både i och utom styrelsen.

Ett stort tack till alla.
Tack för i år och God Jul och Ett Gott Nytt År!

Kjell A Jönsson

Najaden som vi vill se henne

Jönköping

En sak är klar: Inte sedan år 1947, då T 25 och T 29 anlöpte Huskvarna hamn och ”körde ikapp mellan Huskvarna och Jönköping” har det samlats så många flottister i småbåtshamnen i Huskvarna som nu i nov 2013. Då, 1947, fick intresserade besökare åka med på en tur på Vätterböljan. Arga insändare skrevs i lokalpressen, där det antydde att tjänstemännen på Huskvarna Vapenfabrik fick förtur till torpedbåtsurena före vanliga arbetare.

Nu 2013 hade dock alla lika möjligheter att gå ombord på *Braheborg*, Vätterns största fartyg, 58 meter lång, förutsatt att man var medlem i Flottans Mäns Lokalförening i Jönköping. Ett studiebesök hade arrangerats av föreningen genom Hans Suneson, som genom sina kontakter möjliggjorde detta besök. Ciceron var självaste skepparen och befälhavaren på *Braheborg*, Hasse Wetterlind, som berättade om färjans tillkomst.

I mer än 10 år har man i Jönköpings kommun diskuterat med Trafikverket, som äger *Braheborg* och alla andra färjor i Sverige, om att få en större färja i bruk i Vättern. Ett varv i Nystad i Finland fick uppdraget av Trafikverket att bygga det nya fartyget. (Visste du förresten att detta statliga verk är Sveriges största rederi för persontransporter).

Hela färjan tillverkades i 38 delar och transporterades sedan till Riga för att på pråm skeppas till Västerviks hamn och sedan per lastbil föras till småbåtshamnen i Huskvarna, som är utrustad med en riktig docka för service av Visingsöfärjorna. Wetterlind berättade, att kommunledningen i Jönköping för ett 20-tal år sedan var mycket frågande till, varför man skulle behöva bygga en docka, inte minst för att Visingsöfärjorna skulle få chans till tillsyn av skrov m.m. Något kommunalråd lär ha ställt den

retoriska frågan, vad egentligen en docka var för något!? Kanske det är så, att Flottans Män i Jönköping behövs, om inte för annat, så för den marina begreppsupplysningens tjänst.

Besöket på *Braheborg* gjordes i maskinrum, två salonger med plats för 400 passagerare och på den förnäma kommandobryggan. Fartyget kommer att vara bemannat med fyra personer. En försynt fråga ställdes till skepparen:

– När jag var till sjöss fanns det en för och en akter på fartyget. Finns det något sådant på *Braheborg*? – Javisst, svarade skepparen, se på den medföljande rescue-farkos-

ten, så ser du, vad som är för och akter på detta fartyg.

Skepparen föräddes en välsmakande gåva, vackert tacktal av Hans Suneson och fick genuina applåder av besökarna för sin medverkan.

Efter studiebesöket tog deltagarna lunch på hotells Savoys restaurang Sofiehof i Jönköping. Efter lunch inbjöds deltagarna till höstens första medlemsmöte, som hölls i en angränsande lokal – utan kostnad - sponsrat av hotell Savoy, som vill utveckla kontakterna med Flottans Män i Jönköping.

Leif Aljered

Från vänster: Håkan Löwberg, Per-Åke Strandsäter, Leif Aljered, fru Eriksson, Ingvar Eriksson, Måns Suneson, Rolf Allan Borglid, Karl Hassius delvis skynd, Erik Schalling, Jan-Åke Jonsborg, Jan Nilsson, Willford Strandsäter, Hans Suneson, Anders Rehnkvist, Leif Eklind, Arnold Jonasson, Jan Hallström

Karlstad - Värmland

Vilken upptakt det blev efter sommaruppehållet, först Sjöfartsdagen den mest välbesökta på många år och därefter höstmötet, som vi arrangerade i Filipstad, där Rolf Lindén och Rolf Sander hade ordnat att mycket intressant program.

Årets Sjöfartsdag, nu i ny tappning, blev en fullträff. Om det berodde på den nya utformningen eller det vackra vädret, låter jag vara osagt. Men, vi kunde räkna in 350 - 400 bilar och säkert runt 1 500 besökare. Totalt hade vi ett trettiotal utställare med anknytning till havet. Både gamla båtar, bi-

lar, bussar och mopeder kunde beskådas. Jaguarklubben visade även upp både gammalt och nytt. Polstjärnan körde skärgårdsturer, Forbina visade sin 42 fotare. Brandkår och polis var nog mest intressant för barnen, som uppskattade att kliva in i förarhytterna. På sjön kunde man beskåda en segeluppvisning av KSS. De visade ett par 2.4, som för övrigt deltagit i SM helgen innan. Båtarna seglades då av Gunilla Larsson och Patrik Nylund, som även denna dag höll i rodet. .

Diskussionerna har varit många om att

flytta ut ett möte utanför Karlstad. Föreningen representerar ju hela Värmland. Äntligen blev det av tack vare Rolf Lindén och Rolf Sander, som påtog sig att arrangera detta i Filipstad. Förutom dessa två var vi tretton medlemmar, som hörsammat kallelsen. Jag tror att ingen ångrade sitt deltagande i detta välarrangerade möte. Dagen började med ett besök på Gruvön i Persberg, där man enligt guiderna bryter Sveriges bästa kalksten. Som gotlänning tvivlar jag givetvis på dessa uppgifter, men man får hoppas att platschefen Jesper Salomonsson, som var

en av våra guider, inte far med osanning. Vi fick se dagbrytningen i det trettio meter djupa schaktet, där man just nu bryter. Vi fick även möjlighet att se de gamla gruvgångarna, där man inte bryter för närvarande. Väl nere i berget fick vi smaka på "bergsvattnet", vilket guiden Sune Dullum var mycket stolt att kunna presentera både till smak och färg. Vad var då detta, en god sherry från Systembolaget. Gamla sjömän går inte på vad som helst.

När detta var avklarat var det dags att lasta i och åka vidare mot Filipstad och mellanlanda på Kanonudden, där kanonerna till *Monitor* är uppställda, maffiga saker på 19 ton styck. För de, som önskade, fanns möjlighet att gå upp till John Eriksson mausoleet. Det var därefter tid att mätta de hungriga magarna, varför vi begavs oss till Väskomsthuset för att intaga den traditionsenliga ärtmiddagen. När det så var dags för kaffet, höll Rolf Lindén ett mycket intressant föredrag om John Eriksson, hans liv och leverne. Bra press gjorde, att vi fick ytterligare medlemmar

Glädjande nog börjar vi efter i det när-

Rolf Sander och Rolf Lindén ordnade Filipstadsträffen Foto Bert Ågren

maste 4 års arbete ta hem de minor och den torped, som vi varit lovade. Nu återstår bara att arrangera transporten, varefter vi äntligen kan få lite marinprägel vid Gamla Hamnkaptensbostaden.

Med hälsningar från Solens stad

Bert Ågren

Lysekil

Den traditionella klubbaftonen gick av stapeln fredagen den 18 oktober och blev en mycket lyckad tillställning med 34 deltagare inklusive 7-årige Elmer, som följt med sin pappa, nyblivne medlemmen Jonas Nyman från Trollhättan.

Ordföranden Jackie Lindebäck hälsade samtliga hjärtligt välkomna, i synnerhet de närvarande kvinnorna och de nya medlemmar, som för första gången deltog i föreningens landbaserade sammankomst.

Ordförande konstaterade, att Flottans Män Lysekil fortsatt sin positiva trend, vad det gäller medlemsvärvning. Vi är nu 193 medlemmar. En av medlemmarna framförde en hälsning från sin dotter, som tjänstgör som kapten vid flottan samt därtill är medlem i vår förening. Denna hälsning mottogs med tacksamhet och besvarades från föreningen.

Aftonens föredrag framfördes av bataljonschef Krister Börjesson, Nationella Skyddsstyrkorna (f.d. Hemvärnet). Vi fick en mycket intressant och väl framförd information, vilket försvar och bemanning Sverige hade under slutet av nittonhundratalet, jämfört med dagens styrka och effektivitet. Ett speciellt känsligt ämne skall nämnas, den ryska gasledningen i Östersjön, som går över svenskt territorium.

Nationella Skyddsstyrkan är idag 22 000 man, som är välutrustade och vältränade med en medelålder på 32 år. Den 40:e bataljonen omfattar Bohuslän/Dalsland samt delar av Västergötland. I förbandet även en båtpluton.

Ordförande Jackie Lindebäck tackar Linda och Niklas från Havets Hus Bistro

Klubbmästarna Leif Lysberg och Jan-Otto Pettersson hade engagerat nye medlemmen Niklas Sandberg med fru Linda från Havets Hus Bistro att förse deltagarna med en härlig pyttipanna och stekta ägg samt tillbehör. Det blev ett mycket uppskattat arrangemang väl genomfört och alla tackar och bugar. Nämnas skall också, att försäljningen av barens tillgångar krympte glädjande fort och förhöjde stämningen bland deltagarna. Vi vill gärna informera om, att Flottans

Män Lysekil kommer att fira 75-årsjubileum lördagen den 18 oktober 2014. Inbjudan kommer att distribueras under 2014 samt kommer att finnas på vår hemsida.

Flottans Män Lysekil vill framföra ett stort tack till Lennart Bresell på kansliet för mycket god service under 2013 samt tacka alla Flottans Män för det gångna året.

Van Carlzon

Varberg

Flottans Män från Stockholm gästade oss i Varberg under två dagar i slutet av augusti. Programmet innehöll bl.a. besök på Marinmuseet i Varberg med Bosse Oskarsson som värd, ett mycket sevärt museum som vi varmt kan rekommendera. Därefter samlades vi hemma hos Carl-Anders Lundgren för en god drink och rundvandring i det gamla fina huset med anor från 1600-talet.

På kvällen avnjöts en välsmakande buffé i vår lokal i Tullhuset vid Varbergs hamn. stämningen var hög med trevligt umgänge och en del historier av det lättsamma slaget. Bas i byssan var Bodil Henningsson, som serverade delikatesserna till allas uppskattning.

Efter frukost på onsdagen for vi till radiostationen och världsarvet i Grimeton för ett besök under ledning av föreningen Alexanders ordförande Jan Steinbach. Beöket blev mycket uppskattat av deltagarna, inte minst att få höra om Grimetons betydelse för marinen och kommunikationen med våra ubåtar.

Besöket avslutades med lunch på fri-luftsgården Åkulla några mil öster om Varberg.

Tisdagen den 24 september var det dags för skeppskväll. Kvällens tema var kosthållningen i forna tiders örlogsfartyg från 1500-talet till 1900-talet. Det var mycket intressant att ta del av den kulinariska utvecklingen inom flottan. Jan Steinbach beskrev i målade ordalag, vad som serverades i gamla tiders mässar. Kvällen avrundades med enkel skaffning.

I Tvååker arrangerades, tisdagen den 1 oktober, ett föredrag av örlogskapten Patrik Rydell, som berättade om uppdraget att eskortera handelsfartyg utanför Somalia till Mogadishu. Ett välbesökt församlingshem lyssnade intresserat på Patrik Rydells mycket intressanta föredrag.

Skeppskvällen den 15 oktober samordnades med höstens medlemsmöte. Under medlemsmötet avhandlades aktuell information på förbunds- och lokalnivå, föreningens framtid och ekonomi. Aktiviteter, som är aktuella, presenterades, bl.a. diskuterades teman för kommande skeppskvällar.

Skeppskvällens tema var "Den optiska telegrafens betydelse för flottan". Detta intressanta ämne presenterades av Per Calenberg, som mycket pedagogiskt, kvällen till ära, hade tillverkat en miniatyr av en optisk telegraf. Per demonstrerade och berättade, hur man kommunicerade före radiotelegrafins tillkomst.

Kvällen avrundades med varmkorv med bröd och pilsner.

Ängelholm

Blir åren kortare eller går de snabbare ju äldre man blir? Faktum kvarstår, snart är det jul igen. Men en sak är säker. Hösten här i Skåne har varit och är enastående varm fortfarande.

I sista oktoberveckan fick vi en rejäl påminnelse om, att det är höst med stormvindar upp till 40 sekundmetrar i byarna. Detta medförde, att träd knäcktes som tändstickor. Det blev även många strömvabrott i Skåne. Vi klarade oss denna gång, men lamporna blinkade några gånger under de kritiska kvällstimmarna. Många tak skadades, när takpannor och plåtar lossnade. Den omtalade Bogserbåten *Rosenberg*, som ligger olagligt förtöjd vid Malmbyggan i Höganäs hamn, slet sina förtöjningar, men man lyckades få den fast till kajen igen. Båten har legat i Höganäs sedan i mars månad efter ett motorhaveri i Öresund, där den bärgades av Sjöräddningen. Rykten gör gällande, att båten skall skrotas, andra att den är såld. Det intressanta är, att båten är seriebyggd i USA på 40-talet för den amerikanska marinen räkning och var avsedd för bland annat bogsering av hangarfartyg. Enligt uppgift deltog fartyget i invasionen i Normandie i juni 1944. Ett systerfartyg vid namn *Leo* ligger förtöjt som husbåt vid Skeppsholmen

i Stockholm. När haveriet inträffade, var man enligt uppgift på väg till Göteborg. Kanske vore Maritiman en lösning. Höganäs AB vill bli av med henne fortast möjligt och vid Malmbyggan är det förbud att förtöja enligt skyltar.

Det milda och fina vädret tidigare i höst har påverkat våra inomhusaktiviteter negativt och bland annat fick vi ställa in vår annars så populära ärtsoppkväll, som vi flyttade till ett föreningsmöte en söndag, när Kajutan var öppen. Vi är ett stort varmt tack skyldiga en trio bland våra kvinnor Karin, Ingrid och Solweig, som frivilligt tog sig tid att röja i vårt trånga pentry, som hade dubbelt så många föremål, som det fanns plats för. Vi har även utrustats med Mikrovågsugn. Tack Anders för gåvan och tack Kurt för monteringen.

I augusti deltog vi i Klubb Maritims 50-årsjubileum i Helsingborg. Ett antal av våra medlemmar är med i både FM och den nämnda klubben. Jubileet firades dels med en fin sjötur inne i Helsingborgs hamnar och en 4 timmars kryssning på ett soligt Öresund med en före detta *Sundsbus*, som idag heter *Norrebro* med hemmahamn Landskrona. Efter sjöturen samlades de 200 deltagarna på Restaurang Parapeten till en jubileumsmåltid. Under sjöturen fick vi uppleva flera möten med segelfartyg. Se särskild artikel!

Den 3 mars nästa år besöker advokat Allan Widman Malmö, ledamot i Försvarsutskottet, vår förening. Det blir säkert ett intressant och aktuellt föredrag av samma klass, som det Hans Wallmark höll i december. Vi hoppas på många åhörare. Vårt program för året har avslutats med det traditionella julbordet i Kajutan.

Tänk på att teckna er för våra arrangemang i gula pärmen i Kajutan eller ring, när vi har söndagsöppet (öppet 9-12, tel 0768-494861.) Ta gärna en titt på vår hemsida www.Flottansman.se/angelholm Till sist önskas alla, som läser vår lokala krönika och våra lokala annonsörer En riktigt God Jul och Ett Gott Nytt År

Gunnar Gunnarson

Bogserbåten Rosenberg förtöjd vid Malmbyggan i Höganäs hamn. Foto Gunnar Gunnarson

Långresejubileum

HMS Carlskronas

besättning firade den 21 september 30-årsjubileum i Stockholm av fartygets första långresa 1982-1983, som gick till Fjärran Östern med besök bland annat i Egypten, Singapore, Kina, Japan, Hongkong, Malaysia och Saudiarabien. Fartygschef var kommendörkapten Christer Fredholm och sekond kommendörkapten Karl Gustav Franzén.

54 besättningsmän hade samlats på Skeppsholmen i Stockholm. Divisioner med alle man beordrades och sekonden lämnade av till fartygschefen. Efter inspektion och kaffepaus i Segelsömmarsalen, berättade kommendörkapten Anders Kallin om *HMS Carlskrona* och fartygets nya internationella insatser i Indiska Oceanen. Därefter redovisade kommendörkapten John Timerdal vad flottan idag omfattar och har för uppgifter och kadetten numera flottiljamiralen Andreas Olsson, vad som materiellt och tekniskt planeras. Tyvärr blir det ingen förnyelse de närmaste åren, trots att antalet stridsfartyg kraftigt reducerats.

Tiden gick fort och efter bildvisning och minnesberättelser omförtöjde (promenerade) besättningen till Sjöofficerssällskapets fartyg Segelkronan för jubileumsmiddag, som avnjöts under tal, sång och glam.

Efter middagen skedde förflyttning till Kastellholmen, där baren öppnades, vilket ytterligare förhöjde stämning-

en. Vid midnatt var festligheterna på Skeppsholmen slut, men åtskilliga av deltagarna återfanns senare i god stämning på olika inneställen i staden.

Alla var överens om, att vårt jubileum varit mycket lyckat och ser nu fram emot att vi åter ses vid en kommande träff. Till dess "fair winds and smooth sailing".

Christer Fredholm

Från vänster FC Christer Fredholm, reservofficersaspirant Leif KLevbo och reservofficersaspirant Karl Thedéen
Foto reservofficersaspirant Johan Stjernberg

HMS Carlskrona

KORSORD

Denna gång har fru Fortuna gynnat
Sten Joelson, OLOFSTRÖM
Ulf Sörbin, VÄSTERVIK

GRATTIS!

Det blir pris ur Jonny Ekdals produktion

Det nya korsordet har som vanligt konstruerats av Gustav Karlsson

Senast den 1 januari vill jag ha Din lösning under adress

Redaktören Flottans Män
Författarevägen 9
371 63 LYCKEBY

Lösning Korsord 3 2013

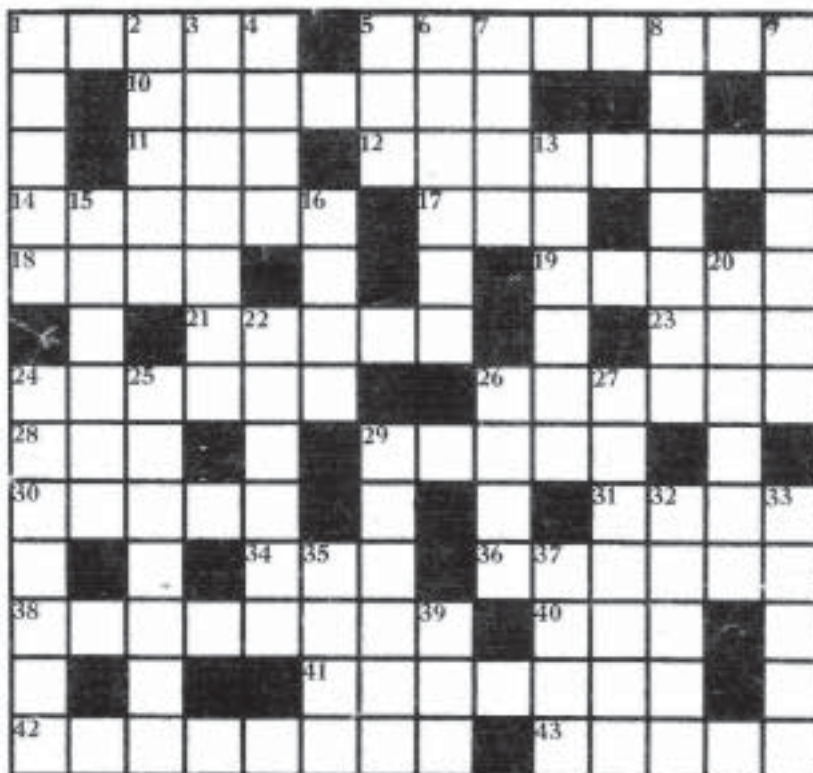
Vågräta ord.

1. Pisang	3. H-lös strejkbrytarebåt	15. Högfärdig	27. Bindning
5. Religionsarbetare	4. Plats i djupet	16. Sagokung	29. 3950
10. Maträtt	5. Damnamn	20. Aktuellt folk	32. Dansk stad
11. Tygöverdrag	6. Argsint	22. Räfsa	33. Inte tänkbart
12. Bestämning	7. Fram och bak lik man	24. Attribut till Mount	35. Samlagsavbrytare
14. Kvinnonamn	8. Förmäm ängel	25. Traktor	37. Diktsamling
17. Fransk kung	9. Lantbruksbefäl	26. Socken i Uppland	39. Var hälsad
18. Börda	13. Koja		

19. Sådana
21. Diktform
23. Brevierat världsdelsnamn
24. Sotängel; så kallad
26. Mer än gärna
28. Man i gamla Roma
29. Badort i Florida
30. Likgiltigt
31. Tum
34. Utan innehåll
36. Kan bock lyssna med
38. Föga omväxlande
40. Pronomen
41. Hushållsmedicin
42. Försiktigt sökande
43. Rumphugget flicknamn

Lodräta ord.

1. Avrättare
2. "Gröngöling"

STRIDSBÅT 90

EVENT - UTFLYKTER - SJÖTRANSPORT

Ett oförlömligt julbord

Boka ditt julbord på Söderarms fyrstation eller på Seglarhotellet i Sandhamn. Vi hämtar er i Stockholm, Norrtälje eller Furusund och ni får en oförlömlig tur genom skärgården i vinterskrud.

Kontakta oss för något utöver det vanliga
072 - 208 08 96
www.stridsbat90.se

Mästare på autonoma system

Kockums AB har ändrat namn till ThyssenKrupp Marine Systems AB, men vi behåller samma fokus på marin högteknologi i världsklass – på ytan och under. Vi konstruerar, bygger och underhåller fartyg, ubåtar och örlogsmarina system med avancerad smygteknik. Verksamheten bedrivs i Sverige i Malmö, på Muskö och i Karlskrona

Piraya är vår senaste testplattform för autonoma system. Programmerbara, självgående farkoster som kan utföra farliga eller monotona arbetsuppgifter. Tillämpningarna finns både inom det militära och i det civila.

kockums.se

ThyssenKrupp Marine Systems

INSTANT ACCURACY

What if a weapon system could provide you with the hit capability required to pinpoint just the bad guys, leaving the good guys unharmed and safe?

The Trackfire RWS, our remote weapon and sensor system, can do just that. Even under extreme conditions, mounted on a vessel operating in rough seas at high speeds, you can trust it to get the

job done, every time. Enabling you to take on any threat out there.

Trackfire RWS will put you in control of any hostile situation, dramatically increasing your safety. And it will work wonders for your authority.

ANTICIPATE TOMORROW ● ● ● ●
www.saabgroup.com

SAAB

Ett tryggt val!

MTU's motorer är konstruerade för maximal driftsäkerhet och totalekonomi. Detta har gjort MTU till en av världens ledande leverantörer av motorer för kommersiellt bruk. Med ett komplett sortiment från 125 kW till 9.000 kW och ett rikstäckande servicenät erbjuder vi såväl prestanda som trygghet.

SWEDMOTOR

Tel: 08-500 121 40
www.swedmotor.se, info@swedmotor.se

FLOTTANS MÄN ***KARLSKRONA***

***Förhandsinformation om
Riksårsmöte 2014 ombord på***

STENA VISION

mellan

KARLSKRONA—GDYNIA

2014-06-01—06-03

(Obs! Ändrad tid från tidigare annonserad)

Program

Söndagen 1 juni

1700-1700 Inmönstring
1830-1830 Lunchbuffé med underhållning
1830 Transport till Stena Vision
1930 Embarkering
2000 Fartyget avgår från Verköhamnen
2030 Välkomstdrink följt av förbrödringsbuffé

Måndagen 2 juni

0600-0900 Frukostbuffé
0900 Fartyget anländer Gdynia
0830-1130 Lof-konferens /Egen tid för fria aktiviteter
1130-1230 Lunch ombord
1230-1600 Föredrag/guidad busstur Gdynia-Sopot-Gdansk
1630-1800 Riksårsmöte
1900 Drink med mingel
2000 Festbankett

Tisdagen 3 juni

0600-0800 Frukostbuffé
0745 Fartyget anländer Verköhamnen i Karlskrona

Inbjudan med fullständigt och mer detaljerat program med anvisningar om anmälan och övrig nödvändig information kommer att införas i nästa nummer av denna tidskrift.

101 föremål ur Sveriges historia

Underbara och märkliga ting ur Sveriges historia.

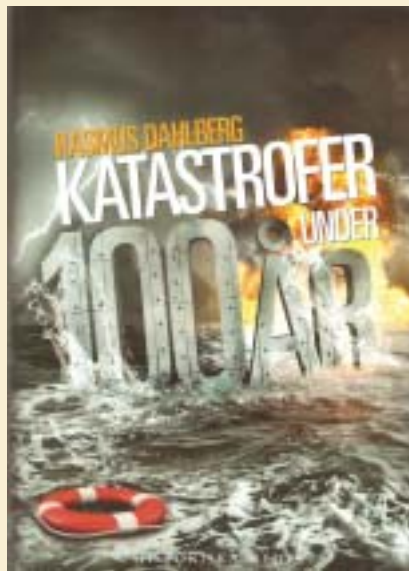
Erik XIV:s kröningskrona, Silverbibeln och Absolutflaskan är alla föremål, som har betytt något för den svenska historien. I boken får vi stifta bekantskap med dessa men också ett hundratal andra, en del välkända och en del okända.

Historikerna Katarina Harrison Lindbergh och Dick Harrison har valt ut föremål, som varit betydelsefulla för sin tid.

Det äldsta föremålet kallas "Tuggummit från Sege å" och är från cirka 10 000-talet före Kristus och det senaste är just "Absolutflaskan" från 1979.

För den historiskt intresserade är boken en guldgruva och de utmärkta bilderna höjer värdet på boken.

Norstedts ISBN 978-91-1-304652-5

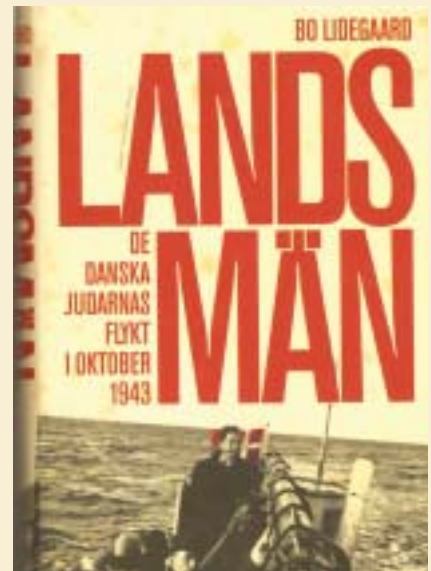

Katastrofer under 100 år

Teknologins rasande framsteg det senaste seklet har kantats av misstag, som ibland fått ödesdigra konsekvenser. I boken skildrar den danske historikern och författaren Rasmus Dahlberg de senaste hundra årens spektakulära och dramatiska olyckor.

Några av katastroferna handlar om fartyg och dess undergång. Några exempel är branden ombord på hjulångaren *General Slocum* 1904, *Titanics* förlisning 1912 samt *Estonias* förlisning 1994. Men boken handlar också om flygkatastrofer, Tjernobelolyckan m.fl. Författaren har på ett sakligt och spännande sätt skildrat de olika katastroferna och boken binder utan tvekan läsaren.

Historiska Media
ISBN 978-91-7545-028-5

Landsmän

Hösten 1943 flydde över 7 000 danska judar undan förintelsen till tryggheten i Sverige. Hur var detta möjligt? Varför öppnade plötsligt Sverige sina gränser för judiska flyktingar? Varför valde nästan alla danskar att hjälpa sina flyende landsmän?

Den danske författaren Bo Lidegaard kastar i boken nytt ljus över den drabbande historien, om hur Danmark lyckades stå emot Tredje riket genom att förneka själva grundstommen i den nazistiska ideologin.

Boken är skriven som en kronologi omfattande tiden 26 september till 9 oktober 1943. Boken är rikt illustrerad med i många fall unika bilder.

Albert Bonniers förlag
ISBN 978-91-0-013524-9

Kalixlinjen. Kalla krigets lås i norr

Om kalla kriget hade brutit ut i ett tredje världskrig, räknade man från svenskt håll med ett störanfall från Sovjetunionens sida över hela Nordkalotten. Syftet skulle vara att nå fram till Atlanten för att använda norska hamnar för att sedan kunna störa och förhindra vapen- och trupptransporter sjöledes över Atlanten till den europeiskas krigsskådeplatsen. Att Sovjetunionen i detta läge skulle respektera svensk neutralitet, var det ingen, som trodde på.

Under kalla kriget byggdes Kalixlinjen ut till ett starkt befäst område i östra Norrbotten, där de ryska mekaniserade divisionerna skulle möta det svenska gränsförsvaret. I boken beskrivs befästningarna, det fasta artilleriet, de svenska planerna, det tänkta sovjetryska anfallet. Huvuddelen av det fasta artilleriet utgjordes av pjäser från svenska örlogsfartyg. Boken om Kalixlinjen har blivit mycket läsvärd och de många bilderna gör boken än mer intressant.

Författaren, Sten Ekman, har bl.a. varit larsaretschef. Sitt intresse för Kalixlinjen fick han under sin grundutbildning vid A 8 i Boden och ett antal krigsförbands- och särskilda övningar, samtliga vid Kalixlinjen.

Boken är nummer 40 i serien Försvaret och det kalla kriget.

Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek.
ISBN 978-91-86837-46-4

Födelsedagar

Vi hyllar

100 år född

1914-03-07 Allan Carlsson VARBERG

95 år född

1919-02-12 Kapten Göte Hertzman STOCKHOLM

1919-02-25 Byrådirektör Olof Beijner VÄLLINGBY

90 år född

1924-01-25 Bengt Enlund NORRTÄLJE

1924-01-27 Fanjunkare Gösta Sundqvist ÅRSTA

1924-03-17 Rolf Larsson HÄRNÖSAND

1924-03-29 fd Byråassistent Lennart Edlund ÄLVISJÖ

85 år född

1929-01-14 Willy Nordström FILIPSTAD

1929-01-30 Willy Gustavsson TRELLEBORG

1929-02-05 Lennart Albinsson GRÄDDÖ

1929-02-19 Aina Sjögren NYNÄSHAMN

1929-02-23 Maskinist Erik Sandelin SUNDBYBERG

1929-03-07 Torsten Liljenström HELSINGBORG

1929-03-12 Egon Arvidsson ÄNGELHOLM

1929-03-18 Nils Lewan LUND

1929-03-23 Ingenjör Karl-Erik Hamrén HÄSSELBY

1929-03-26 Algot Andersson V FRÖLUNDA

80 år född

1934-01-01 Ingenjör Alf Appelqvist NORRKÖPING

1934-01-01 Pensionär Thore Abrahamsson GÖTEBORG

1934-01-10 Hans Comedahl GÖTEBORG

1934-01-14 Rolf Jaksjö V FRÖLUNDA

1934-01-19 Kapten Bror Brodén V FRÖLUNDA

1934-01-22 Åke Skiöld VÄSTERVIK

1934-01-28 Ingenjör Bo Schagerberg NYNÄSHAMN

1934-02-01 Stig Hermansson KUNGÄLV

1934-02-03 Banktjänsteman Carl Arne Örnberg GRÖDINGE

1934-02-04 Herr Bernt Eliasson SUNDSVALL

1934-02-06 Göte Beldt LINDOME

1934-02-09 Steve Nilson FALKENBERG

1934-02-10 Nils Frih KARLSHAMN

1934-02-19 Förman Herbert Johansson KUNGÄLV

1934-02-27 Kurt-Allan Modig TRELLEBORG

1934-03-07 Bertil Graeve FAGERVIK

1934-03-10 Arne Hansson TRELLEBORG

1934-03-13 Överste 1 gr Stefan Furenus KARLSKRONA

1934-03-14 Gösta Carlheim-Muller V FRÖLUNDA

1934-03-14 Olof Pålsson KARLSKRONA

1934-03-19 Jan-Erik Hansson HALMSTAD

1934-03-24 Varvsägare Bengt Olsson KARLSKRONA

1934-03-25 Filare Anders Eriksson LÖTTORP

1934-03-26 Civiling/marining Torbjörn R Lindström ÅLBERGA

75 år född

1939-01-01 Olle Karlsson NORRKÖPING

1939-01-08 Bertil Arnelid DEGERFORS

1939-01-08 Ebbe Svelson MÖRRUM

1939-01-10 Hans Suneson BANKERYD

1939-01-10 Örlogskapten Måns Suneson BANKERYD

1939-01-14 Reservofficer Göran Björk VÄSTERHANINGE

1939-01-18 Fiskare Lennart Westerberg MÖJA

1939-01-19 Otto Carneheim NORRTÄLJE

1939-01-21 Görgen Holmdahl SMYGEHAMN

1939-01-23 Inge Jönsson LYSEKIL

1939-01-28 Örlogskapten Karl-Henrik Peilot ERINGSBODA

1939-02-01 chaufför Karl-Heinz Ewoldt HALMSTAD

1939-02-04 Christer Rosenlund NORRKÖPING

1939-02-06 Dykare Per-Ola Rundqvist LINKÖPING

1939-02-09 Verkmästare Kjell Levin PERSTORP

1939-02-14 Richard Roosvall VÄSTERHANINGE

1939-02-18 Bo Unge HUDDINGE

1939-02-20 Löjtnant Bruno Persson KARLSKRONA

1939-02-23 Kommendörkapten Torsten Nilsson

KARLSKRONA

1939-03-02 Lennart Jonsson HALMSTAD

1939-03-04 Anders Hansson KARLSHAMN

1939-03-04 Thomas Erikson NACKA

1939-03-06 Arne Landström NORRKÖPING

1939-03-06 Karl Erik Hedberg NYNÄSHAMN

1939-03-10 Montör Lars Werin V FRÖLUNDA

1939-03-10 Poliskonstapel Lennart Fredriksson

KRISTIANSTAD

1939-03-15 Åkeriägare Björne Alexander Kölvik

NORRKÖPING

1939-03-16 Furir Arnold Jonasson BANKERYD

1939-03-18 Erik Hoffstedt KATTHAMMARSVIK

1939-03-18 Per Ferm EKSJÖ

1939-03-26 Yngve Bergström SPÅNGA

70 år född

1944-01-01 Martin Wendpaap HALMSTAD

1944-01-04 Kapten Kjell Jönsson HALMSTAD

1944-01-05 Lars-Eric Åkesson LYCKEBY

1944-01-13 Bengt Oscarsson VÄXJÖ

1944-01-13 Åke Nilsson GUNNEBO

1944-01-14 Christer Wolrath HALMSTAD

1944-01-14 Åke Johansson KVISSLEBY

1944-01-17 Björn Melin KALMAR

1944-01-18 Arne Andersson VÄXJÖ

1944-01-20 Dan Ek ELLÖS

1944-01-21 Lars Karlsson NORRKÖPING

1944-01-22 Rickhard Lempke SOLNA

1944-01-23 Psykolog Bengt Schager HALMSTAD

1944-01-24 Göran Hedberg NORRTÄLJE

1944-01-25 Lars Christensson HÖVIKSNÄS

1944-01-28 Ingemar Isacson KRISTIANSTAD

1944-02-05 Bo Wictorin KRISTIANSTAD

1944-02-06 Karl-Bertil Tunå ELDSBERGA

1944-02-06 Key Lundgren SUNDSVALL

1944-02-06 Sjökapten Olof Persson ÄLANDSBRO

1944-02-06 Tommy Malmquist KATTHAMMARSVIK

1944-02-16 Operatör Hans Nyström VARBERG

1944-02-17 Rune Karlsson HISINGS BACKA

1944-02-17 Forskn.ing Uno Wänn Farsta

1944-02-18 Lennart Johansson KARLSHAMN

1944-02-19 Bettil Svedlund KARLSKRONA

1944-02-19 Morgan Backman VASSMOLÖSA

1944-02-21 Musiklärare Viveca Johnson HÄGERSTEN

1944-02-23 Drifting Sven Gatenmalm JÄRFÄLLA

1944-02-26 Göran Fredriksson NACKA

1944-02-28 Per-Olof Wallenberg KARLSKRONA

1944-03-01 Kronoassistent Sune Brunzell VAREKIL

1944-03-04 Conny Magnusson NYNÄSHAMN

1944-03-04 Mats Notini KIL

1944-03-04 Sven Gustav Persson ÄNGELHOLM

1944-03-07 Jan-Erik Hallberg KIL

1944-03-09 Försäljningschef Torgny Appelkvist MALMÖ
 1944-03-11 Hans Bäckfalk HAMMARÖ
 1944-03-14 Mats Lindgård MALMÖ
 1944-03-14 Kapten Ronnie Carlsson LYCKEBY
 1944-03-15 Hans Knutsson BRÄKNE-HOBY
 1944-03-18 Lars Frey VENDELSÖ
 1944-03-19 Håkan Lignell FJÄRÅS
 1944-03-21 Bengt Gustafsson ENSKEDE
 1944-03-21 Örjan Ekström GULLBRANDSTORP
 1944-03-23 Anders Porshammar KARLSKRONA
 1944-03-26 Verktygsarbetare Hans Svensson VARBERG
 1944-03-26 Löjtnant Svante Turesson VÄSTERHANINGE
 1944-03-29 Bert Skoglund UTANSJÖ
 1944-03-29 Janeric Mårtensson TORSLANDA
 1944-03-30 Lars Jeppsson TOMELILLA
 1944-03-31 Civilingenjör Krister Lundvall STOCKHOLM

65 år född

1949-01-11 Arbetsledare Ove Kumlöv ÅBY
 1949-01-22 Kenneth Olsson NÄTTRABY
 1949-01-31 Roger Karlström HÄRNÖSAND
 1949-01-31 Thommy Bernquist VISBY
 1949-02-01 Åkare Peter Karlsson URSHULT
 1949-02-03 Tjänsteman Karl-Henrik Weddig VARBERG
 1949-02-09 Peter Krona KARLSHAMN
 1949-02-12 Lots Lars Grundberg HÄRNÖSAND
 1949-02-15 Glasmästare Kent Söderberg SÖRÅKER
 1949-02-16 Gert Edbertsson OSKARSTRÖM
 1949-03-11 Jan-Henrik Norden STOCKHOLM
 1949-03-12 Ronny Eriksson TRELLEBORG
 1949-03-15 Kenneth Hallberg VEINGE
 1949-03-15 Kenneth Silverflod KARLSKRONA
 1949-03-21 Bo Oveborn LYSEKIL
 1949-03-22 Jan Brännholm HÄRNÖSAND
 1949-03-27 Per-Olov Frödin NORRTÄLJE

OBS

Vi glömde att i förra numret att hylla Bo Cederblad, medlem i Sundsvall på 70-årsdagen den 30 september 2013.

Vi får nu gratulera i efterhand.

Kansliet

60 år född

1954-01-02 Kommendörkapten Christian Allerman
 DJURSHOLM
 1954-01-07 Polisassistent Anders Baard KARLSKRONA
 1954-01-21 Lennart Karlsson HALMSTAD
 1954-02-05 Thomas Blissing KARLSKRONA
 1954-02-12 Kommendörkapten Leif Nylander TYRESÖ
 1954-02-16 Servicetekniker Kent Jacobsson VENDELSÖ
 1954-02-18 Per Jonsson Gille NORRKÖPING
 1954-02-18 Skogstekniker Svante Roxström NORRKÖPING
 1954-02-22 Åke Pettersson BROMMA
 1954-02-25 Per Hagman NYNÄSHAMN
 1954-03-05 Jan Skoog TORSHÄLLA
 1954-03-13 Gert Hansson SÖDERTÄLJE
 1954-03-19 Löjtnant Jan Åström UTTRAN
 1954-03-21 Dan Carlsson NORRKÖPING
 1954-03-21 Lennart Fridlund VENDELSÖ
 1954-03-22 Kapten Mats Brattberg UDDEVALLA
 1954-03-26 Fritidsassistent Bengt-Olov Arnsten ÖSTERSUND
 1954-03-30 Roland Hoas VISBY

50 år född

1964-01-05 Aron Nilsson GAMLEBY
 1964-01-05 Ed Sundevåg HELSINGBORG
 1964-01-14 Kristian Koberstein STUREFORS
 1964-01-27 Jonas Aaw VISBY
 1964-02-21 Kenneth Lundh LUND
 1964-02-27 Dykare Ricky Thoor SÖRBERGE
 1964-03-01 Verkst Direktör Jan Lundin VAXHOLM

40 år född

1974-01-25 Marcus Wallberg HALMSTAD
 1974-02-20 Antonio Toscano JÄRFÄLLA

30 år född

1984-03-11 Karolin Bodin STOCKHOLM
 1984-03-30 Sjökapten Robert Johansson SUNDSVALL

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland

Claes Nilsson
 Anders Sjöqvist
 Adrian Ström
Göteborg
 Christer Alvarsson
 Uno Aronsson
 Anders Hammargren
 Lars Janevik
 Sven Erik Janevik
 Bo Jershed
 Allan Karlsson
 Sandra Kling
 Lars Lindberg
 Kjell-Åke Nilsson
 Sven Erik Svensson
 Helmer Ternegren
 Valdemar Wallin

Halmstad

Tommy Andersson
 Yngve Johansson
Haninge
 Bernt Nordmark
Härnösand
 Per Engström
 Jonas Liedholm
Kalmarsund
 Sven Thorell
 Anders Wirén
Karlshamn
 Tomy Karlsson
Karlskrona
 Bengt Kihlbom
Karlstad-Värmland
 Roger Hultgren
 Willy Nordström

Lysekil

Kurt Lundberg
 Jonas Nyman
 Gunnar Olofsson
Malmö
 Jörgen Palm
 Sven Sering
Norrköping
 Leif Edlundh
 Bertil U Eriksson
 Jan Eriksson
 Bernth Johansson
 Bosse Pettersson
 Åke Söderpalm
Norrtälje
 Båt Bo Ekman
 Jan-Erik Jansson
 Staffan Jansson

Hans Landberg
 Yngve Nilsson
 Per Standwerth
Nynäshamn
 Ulf Björkander
 Lars Frey
 Whilee Karlsson
 Per Sjöberg
 Börje Svaleklev
Stockholm
 Allan Anderkrans
 Torbjörn Brokvist
 Kim Bäckström
 Lennart Gylletorn
 Robert Hellsten
 Stefan Karlsson
 Hans Ljungberg
 Anders Löfdahl

Peter Sjölund
 Lars Torell
 Andreas Widegren
Sundsvall
 Hans Andersson
 Kjell Nilsson
Västervik
 Lennart Engren
 Håkan Tingberg
Västerås
 Mauritz Andersson
Växjö
 Tommy Andersson
 Ulf Johnsson
 Tommy Sandh
 Jan Christer Sjö

Avlidna kamrater

Anders Blomberg LYCKEBY
född den 29 mars 1942 avliden den 3 augusti 2013

Reidar Carlsson FARSTA
född den 29 oktober 1923 avliden den 4 november 2013

Henry Danielsson PARTILLE
född den 14 mars 1930 avliden den 26 januari 2013

Oswald Feldin SOLLENTUNA
född den 3 november 1938 avliden den 18 april 2013

Björn Fredlund YXLAN
född den 28 oktober 1968 avliden den 14 oktober 2013

Åke Gehrke VÄLLINGBY
född den 22 september 1932 avliden den 17 september 2013

Lars Gustavsson HUDDINGE
född den 15 augusti 1931 avliden den 1 oktober 2013

Nils Hansson V FRÖLUNDA
född den 6 april 1920 avliden den 20 september 2013

Reymond Janeblom RÄVLANDA
född den 4 juni 1938 avliden den 2 juni 2013

Rune Johnson HÄGERSTEN
född den 29 juni 1922 avliden den 6 oktober 2013

Roland Larson SKOGHALL
född den 28 augusti 1938 avliden den 3 november 2013

Sten Lewau V FRÖLUNDA
född den 19 september 1920 avliden den 31 juli 2013

Ronny Lindqvist GÖTEBORG
född den 7 juni 1938 avliden den 29 mars 2013

Sixten Lindve VÄSTERVIK
född den 19 augusti 1927 avliden den 8 augusti 2013

Roy Lundgren V FRÖLUNDA
född den 18 juni 1924 avliden den 3 augusti 2013

David Nilsson V FRÖLUNDA
född den 4 september 1923 avliden den 7 april 2013

Hasse Nilsson LYSEKIL
född den 6 september 1944 avliden den 15 september 2013

Martin Nilsson ASPERÖ
född den 14 juli 1949 den 28 avliden i december 2012

Karl-Erik Norgren NORRTÄLJE
född den 11 november 1922 avliden den 5 augusti 2013

Lennart Olsson VALDEMARSVIK
född den 28 augusti 1926 avliden den 30 september 2013

Nils-Gösta Persson BORÅS
född den 4 april 1941 den 27 september 2013

Arne Pålsson SPÅNGA
född den 26 maj 1922 avliden den 17 juli 2013

Lars Schölander Mölle
född den 19 december 1942 avliden den 30 augusti 2013

Uno Tjäderquist VAXHOLM
född den 4 april 1926 avliden den 1 september 2013

Arne Wenell VÄSTERVIK
född den 3 februari 1928 avliden den 10 juli 2013

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till Flot-
tans Män. Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

Bidrag till tidskriften 2013

Riksförbundet framför sitt varma tack för de generösa bidrag som under året kommit in till vår tidskrift.

Riksförbundet har i dagens läge mottagit 22400 kronor.

Kansliet vill översiktligt visa hur gåvorna har fördelats och vilka initiativ som ligger bakom bidraget.

Gåva från lokalförening insamlade vid möten, eller efter beslut av lokalförenings styrelse:

Totalt 13400 kr.

Lof Växjö

Lof Karlshamn

Lof Karlskrona

Lof Lysekil

Gåva som skänkts av föreningens medlemmar i samband med inbetalningen av medlemsavgiften till lokalföreningen:

Totalt 9000 kr:

Lof Stockholm

Lof Trelleborg

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordf	Johan Forslund	08-571 448 51	Dagsverkswägen 14	134 65	INGARÖ	forslund1@tele2.se
Vice förb.ordf	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Sekreterare	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	08-530 447 57	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbmaster						
Kansli	Flottans Män	08-678 09 08	Teatergatan 3 Öppet tisdagar 9-16	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Jan Wikberg.

Härnösand	Lars Sellgren	0611-196 34	Hagagatan 74	871 40	HÄRNÖSAND	
Sundsvall	Bertil Graeve	060-57 97 14	Borevägen 5	860 32	FAGERVIK	
Östersund	Jan Wikberg	063-12 95 62	Spovvägen 33	831 62	ÖSTERSUND	janwikberg35@gmail.com

Region Mitt

Representanter i förbundsstyrelsen: Örjan Sterner, Bo Schagerberg och Lars Engvall.

Gotland	Olof Berglund	0498-21 51 75	Lyegatan 22	621 43	VISBY	berglund.olof@telia.com
Föreningslokal:	Marinstugan	070-164 79 24	Södevägen 56 B	621 58	VISBY.	(Stugvärdens hemtelefon)
Haninge	Lars Engvall	08-777 95 26	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	engvall.lars@telia.com
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBOLANDET	robert.hillgren@telia.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	011-13 84 25	Saltängsgatan 48	602 38	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrälje	Kenneth Lundgren	0176-23 48 36	Floragatan 9	761 31	NORRTÄLJE	kenneth.lundgren44@gmail.com
Föreningslokal:	"Marinlokalen".		Götgatan 14 A	761 64	NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	08-520 182 10	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	k.r.johansen@tele2.se
Stockholm	Örjan Sterner	08-745 23 02	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073 7463669	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen	08-55 15 50 14	Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Stieg Andersson	0708-908616	Bäckvägen 6	734 51	KOLBÄCK	vasteras@flottansman.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	stieg.andersson@swipnet.se

Region Syd

Representanter i förbundsstyrelsen: Carl-Erik Edström och Rolf Pärnhem.

Kalmarsund	Benkt Hammarlund	0480-227 03	Drott. Margaretas väg 27A	392 45	KALMAR	abe@hammarlund.net
Karlshamn	Rolf Pärnhem	0454-19 611	Drottninggatan 22	374 35	KARLSHAMN	parlhem@telia.com
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0455-150 12	Alebrunnsvägen 26	371 42	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	044-23 50 31	Byastensvägen 10	291 77	GÅRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Jörgen Persson	0413-603 44	Vångavägen 9	241 32	ESLÖV	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Göte Lindberg	0410-401 84	Syréngatan 3	231 53	TRELLEBORG	gotelindberg@hotmail.com
Västervik	Carl-Erik Edström	0490-184 20	Sjöviksgatan 2	593 42	VÄSTERVIK	familjennord@bredband.net
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representanter i förbundsstyrelsen: Lars Linde och Bertil Andreasson.

Göteborg	Bertil Andreasson	031-29 37 57	Stenängens lycka 18	423 36	TORSLANDA	bertil.andreasson@comhem.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Kjell Jönsson	035-13 01 44	Norra vägen 21	302 32	HALMSTAD	kjellgudd@gmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	035-10 84 22	Dragvägen	302 38	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Jan Johansson	070-493 51 98	Nätebäcken, Sågen 1	566 93	BRANDSTORP	jangustav.olander@telia.com
Karlstad-Värmland	Göte Rahm	054-15 52 05	Stinsgatan 2	652 26	KARLSTAD	gote.rahm@live.se
Lysekil	Jackie Lindebäck	0523-133 60	Dalskogen 169	453 41	LYSEKIL	jackie@bplast.no
Varberg	Göran Andersson	0340-67 10 40	Anders Petters gata 6	432 54	VARBERG	elg07@telia.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	0431-141 18	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

POSTTIDNING B

Sedan 1865.

På gotländsk köl i mer än 140 år!

Rederi AB Gotland, tidigare Ångfartygsaktiebolaget Gotland, har bedrivit trafik mellan Gotland och fastlandet sedan 1865. Idag är Gotlandstrafiken ett av Europas modernaste trafiksystem till sjöss och drivs av dotterbolaget Destination Gotland AB.

 REDERI AB GOTLAND

www.gotlandsbolaget.se